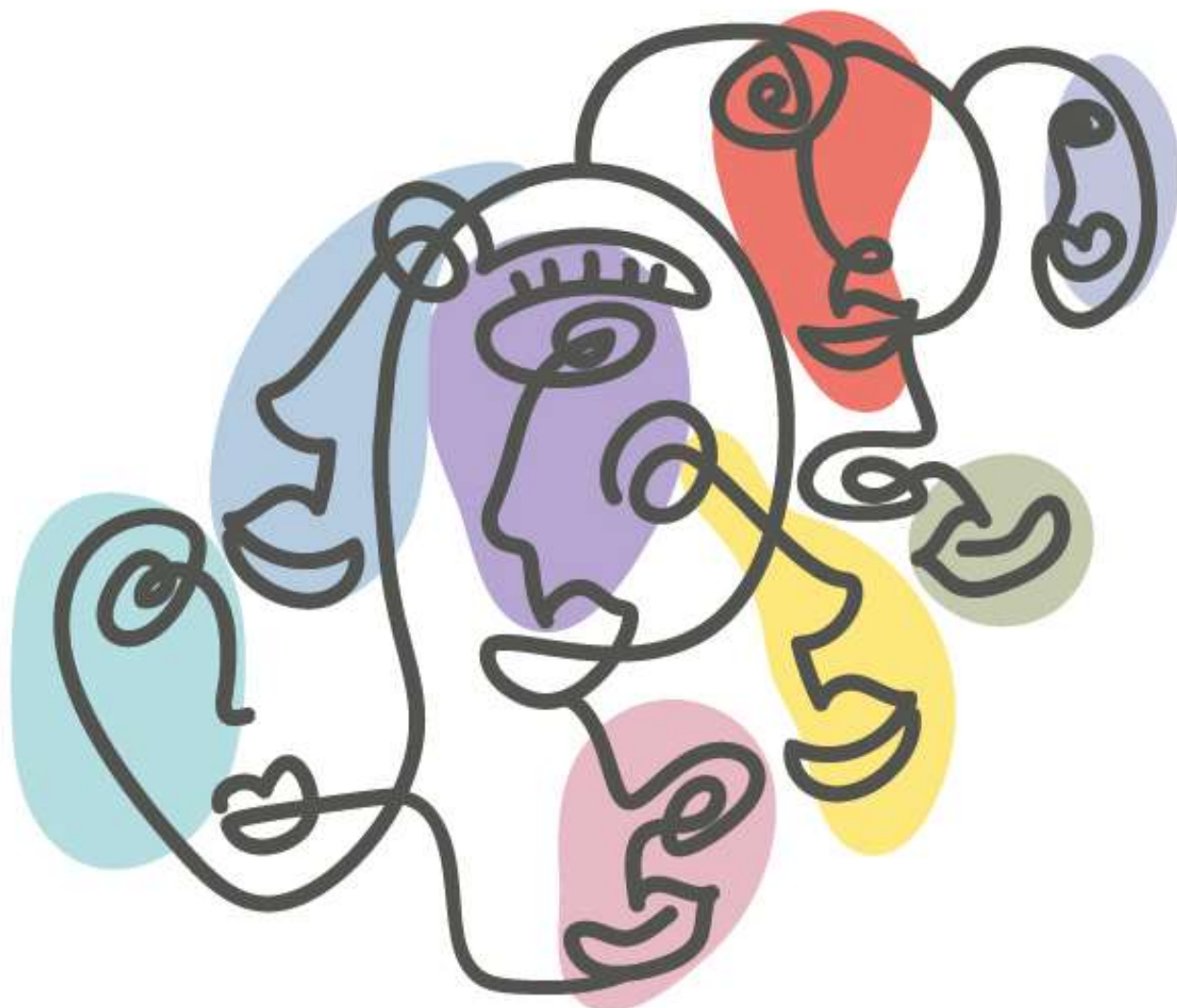

VOICES OF
IMMIGRANT
WOMEN

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

**Σεμινάριο κατάρτισης
Μεταναστεύσεις, φύλο και ένταξη στο ευρωπαϊκό πλαίσιο:
Μια διεπιστημονική προσέγγιση**

Ενότητα 6

Κοινωνικές υπηρεσίες για τις μετανάστριες γυναίκες με γνώμονα το φύλο

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Πίνακας περιεχομένων

[Εισαγωγή](#)

[Κοινωνική πρόνοια, ανθρώπινα δικαιώματα, ισότητα των φύλων και προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστριών](#)

[Η οπτική γωνία του φύλου στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε μετανάστριες: Προσδιορισμός των κύριων περιορισμών και κατευθύνσεις για βελτίωση](#)

[Καλές πρακτικές για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που απευθύνονται στις μετανάστριες και τις ιδιαιτερότητές τους](#)

[Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο](#)

- [Ελλάδα](#)
- [Ισπανία](#)
- [Γαλλία](#)
- [Ιταλία](#)
- [Πορτογαλία](#)
- [Σλοβενία](#)

[Κεφάλαιο 5: ευρωπαϊκή διασταση](#)

[Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη](#)

[Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες](#)

Πηγές

[Γλωσσари](#)

Εισαγωγή

Αυτή η ενότητα ασχολείται με την ένταξη και τη συμμετοχή των μεταναστριών όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικής πρόνοιας σε διεθνές επίπεδο. Ξεκινώντας από μια γενική επισκόπηση των ζητημάτων που αφορούν την κοινωνική ένταξη των μεταναστριών, το περιεχόμενο προχωρά στην ανάλυση των σχετικών κοινωνικών υπηρεσιών, των αδυναμιών και των πιθανών συστάσεων, ώστε να καταλήξει τελικά σε ορισμένες καλές πρακτικές που αποσκοπούν στην υποστήριξη και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστριών και της ισότητας των φύλων στις κοινωνίες υποδοχής.

Κοινωνική πρόνοια, ανθρώπινα δικαιώματα, ισότητα των φύλων και προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστριών

Οι διεθνείς μεταναστευτικές διαδικασίες που αφορούν τον γυναικείο πληθυσμό καθοδηγούνται από διάφορα κίνητρα τα οποία, σε σύγκριση με το παρελθόν, δεν μπορούν πλέον να αποδοθούν μόνο στην οικογενειακή επανένωση. Η εμπειρία της **μετανάστευσης** μπορεί να αποτελέσει στιγμή **ενδυνάμωσης και χειραφέτησης για τις γυναίκες**: ωστόσο, πολλές από αυτές εξακολουθούν να είναι εκτεθειμένες στον **κίνδυνο κακοποίησης και εκμετάλλευσης**.

Κατά συνέπεια, οι μετανάστριες γυναίκες δικαιούνται την **προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους** σε διάφορα επίπεδα, και πιο συγκεκριμένα:

- του δικαιώματος στη ζωή
- του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια
- του δικαιώματος για επαρκές βιοτικό επίπεδο
- του δικαιώματος προστασίας από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό
- του δικαιώματος να μην υφίστανται ταπεινωτική και απάνθρωπη μεταχείριση

- του δικαιώματος να μην υφίστανται βασανιστήρια
- του δικαιώματος να μην υφίστανται διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, εθνότητας, πολιτισμού, εθνικότητας, γλώσσας, θρησκείας ή άλλης κατάστασης
- του δικαιώματος στην ισότητα ενώπιον του νόμου
- και του δικαιώματος να απολαμβάνουν την εκάστοτε δέουσα νομική διαδικασία.

Όσον αφορά την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν υπάρχει κανένα ολοκληρωμένο μέσο που να ρυθμίζει τα δικαιώματα των μεταναστριών ως ξεχωριστή κατηγορία. Παρά ταύτα, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν **νομικές διατάξεις** που να παρέχουν προστασία στις μετανάστριες. Για παράδειγμα:

- **Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR, ΟΗΕ, 1966)** και **Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (ICESCR, ΟΗΕ, 1966, 1976)**: όσον αφορά άτομα και έθνη, γυναίκες και άνδρες, αυτόχθονες πολίτες και μετανάστες, αυτές οι δύο διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα περιέχουν, μεταξύ άλλων, ρήτρες απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, περιουσίας, γέννησης ή άλλης κατάστασης.
- **Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW, ΟΗΕ, 1979)**, μαζί με τη **Γενική Σύστασή της αριθ. 26 (GR26)**, παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες που καλούν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να λαμβάνουν υπόψη το φύλο και την ενεργό συμμετοχή των γυναικών μεταναστριών στις διαδικασίες μετανάστευσης, και προβλέπει έρευνα με στόχο τη συλλογή χρήσιμων δεδομένων για τη διαμόρφωση πολιτικών για τα φαινόμενα μετανάστευσης που σέβονται τις ιδιαιτερότητες που συνεπάγεται η διάσταση του φύλου.

Η προστασία των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων**, με ιδιαίτερη αναφορά στους νόμους περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στις σχετικές διεθνείς συνθήκες, αποτελεί τη **βάση για** μια ευρεία **κοινωνική ευημερία** των γυναικών και ιδιαίτερα των μεταναστριών.

Η προσοχή στις μεταναστευτικές ροές από την **άποψη του φύλου** συνεπάγεται την αναπόφευκτη υποχρέωση υπενθύμισης των αρχών που διέπουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, απαιτούνται δράσεις για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη όλων των άμεσων και έμμεσων μορφών διακρίσεων που διαπράττονται από οποιοδήποτε άτομο, ομάδα ατόμων ή οργάνωση εις βάρος των γυναικών σε όλα τα στάδια της μεταναστευτικής τους εμπειρίας. Σημαίνει επίσης ότι πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι διάφορες μορφές διακρίσεων μπορεί να διασταυρώνονται, δηλαδή εκείνες που βασίζονται στη φυλή, το μεταναστευτικό καθεστώς, την οικογενειακή κατάσταση, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, την εγκυμοσύνη, τη γονική ιδιότητα, την εθνικότητα, την τάξη, την εθνότητα, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την ηλικία και/ή την αναπηρία.

Τα έγγραφα που ασχολούνται με την προστασία των μεταναστριών από τη **σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** απαιτούν εστιασμένη εργασία με στόχο την ανάπτυξη μιας μεταναστευτικής πολιτικής με ευαισθησία ως προς το φύλο, η οποία θα υπερβαίνει τη στερεοτυπική αναπαράσταση της μετανάστριας ως παθητικού θύματος και θα αναγνωρίζει τις γυναίκες ως ενεργούς συμμετέχοντες στις μεταναστευτικές διαδικασίες. Αυτή η **αλλαγή προοπτικής** αποτελεί βασικό παράγοντα στο πλαίσιο αυτό: το παράδειγμα που ανατρέπει την οπτική της μετανάστριας **από παθητικό θύμα σε ενεργό υποκείμενο** παρουσιάζει δυνατότητες που, σε συνδυασμό με κατάλληλες πολιτικές δράσεις, αποδεικνύεται ότι μπορούν να συμβάλουν στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ανάπτυξη των μεταναστριών και των κοινωνιών υποδοχής στις οποίες ζουν.

Διαδικτυακές πηγές

CEDAW, 2009, Γενική σύσταση αριθ. 26 για τις γυναίκες μετανάστριες εργάτριες, CEDAW/C/2009/WP.1/R, 5 Δεκεμβρίου 2008.

(https://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/GR_26_on_women_migrant_workers_en.pdf)

Η Γενική Σύσταση αριθ. 26 της CEDAW αφορά τις Αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων, τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μετανάστευση των γυναικών, και τα ανθρώπινα δικαιώματα που βασίζονται στο φύλο και το φύλο, σε σχέση με τις γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες, και φέρνει μια σειρά σχετικών συστάσεων.

ΔΟΜ ΟΗΕ Μετανάστευση - Ισότητα των φύλων

(<https://www.iom.int/gender-equality>), με περαιτέρω πόρους και εργαλεία

Το γένος, το φύλο, η ταυτότητα φύλου και ο σεξουαλικός προσανατολισμός ενός ατόμου διαμορφώνουν κάθε

στάδιο της μεταναστευτικής εμπειρίας: το φύλο επηρεάζει τους λόγους μετανάστευσης, ποιος μεταναστεύει και προς τα πού, τον τρόπο μετανάστευσης και τα δίκτυα που χρησιμοποιούν, τις ευκαιρίες και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι στους προορισμούς και τις σχέσεις με τη χώρα προέλευσης.

Δίκτυο Γυναικών στη Μετανάστευση (WIMN)

(<https://migrationnetwork.un.org/resources/women-migration-network-wimn>)

Το WIMN φέρνει σε επαφή οργανώσεις, ακτιβιστές και μετανάστες προκειμένου να επεκτείνει τις πολιτικές με επίκεντρο τα δικαιώματα που αντιμετωπίζουν τις ανάγκες και τα συμφέροντα των γυναικών. Στις προτεραιότητες της εκστρατείας περιλαμβάνονται τα δικαιώματα των εργαζομένων που ανταποκρίνονται στα φύλα, η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και ο τερματισμός της βίας λόγω φύλου.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γυναικών Μεταναστριών

(<https://www.migrantwomennetwork.org/>)

Το ENOMW είναι μια φεμινιστική, κοσμική, μη κομματική πλατφόρμα με επικεφαλής τις μετανάστριες που υπερασπίζεται τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και την αξιοπρέπεια των γυναικών και των κοριτσιών μεταναστών, προσφύγων και μειονοτήτων στην Ευρώπη. Το ENOMW φτάνει σε διάφορες περιοχές του πλανήτη και εκτείνεται σε πάνω από 50 ομάδες βάσης και υπεράσπισης σε περισσότερες από 20 ευρωπαϊκές χώρες.

Η οπτική γωνία του φύλου στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε μετανάστες: Προσδιορισμός των κύριων περιορισμών και κατευθύνσεις για βελτίωση

Οι γυναίκες μετανάστριες, είναι πολύ πιο πιθανό να δουν **τα ανθρώπινα δικαιώματά τους να καταπατούνται** σε σχέση με τους άντρες μετανάστες, γεγονός που οφείλεται κυρίως στο γενικότερο ζήτημα των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Στην πραγματικότητα, οι μετανάστριες είναι περισσότερο εκτεθειμένες στους **κινδύνους σεξουαλικής και έμφυλης βίας** σε όλα τα στάδια της μεταναστευτικής τους εμπειρίας ή στην **εμπορία ανθρώπων**. Ως αποτέλεσμα, ένα μέρος από αυτές βρίσκονται αντιμέτωπες με ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και δεν γνωρίζουν πού να απευθυνθούν για υποστήριξη μόλις φτάσουν στον προορισμό (ιδίως αν δεν γνωρίζουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής).

Ταυτόχρονα, η κατάσταση που βιώνουν πολλές μετανάστριες κατά τη μετανάστευση μπορεί να απεικονιστεί ως μια μορφή **διπλής απομόνωσης και περιθωριοποίησης**: συνήθως εμπλέκονται στα δίκτυα στα οποία ανήκουν οι αντίστοιχοι άνδρες μετανάστες στις χώρες και τις κοινότητές τους- επιπλέον, λόγω των ενδοομαδικών ιεραρχιών, οι μετανάστριες συχνά δεν είναι σε θέση να οικοδομήσουν νέες κοινωνικές σχέσεις και δίκτυα στο νέο οικισμό.

Όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην **αγορά εργασίας**, ένα μέρος των μεταναστριών ωθείται να βρει απασχόληση σε **στερεοτυπικά πλαίσια εργασίας**, όπως η οικιακή φροντίδα, που συχνά συνοδεύεται από μορφές εκμετάλλευσης, κακής αμοιβής και κοινωνικής αορατότητας.

Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα **σύστημα κοινωνικής προστασίας για τις μετανάστριες**, οι κυβερνήσεις οφείλουν να υιοθετήσουν μια **πολύπλευρη και ευαίσθητη ως προς το φύλο προσέγγιση** κατά τη διαμόρφωση νόμων, πολιτικών και κανονισμών και την παροχή σχετικών κοινωνικών υπηρεσιών. Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, έχουν αναπτυχθεί μέχρι σήμερα πολιτικές που αποσκοπούν στην ένταξη των μεταναστριών στις χώρες υποδοχής και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους: για τους προαναφερθέντες λόγους, τα μέτρα αυτά **υποστηρίζουν κυρίως τις μετανάστριες** στην πρόσβαση στα δικαιώματά τους για **υγειονομική περίθαλψη και εργασιακή ένταξη**.

Μπορούν να εντοπιστούν **κρίσιμα κενά** όσον αφορά τα **μοντέλα εφαρμογής** που θα υποστήριζαν πλήρως το μεταναστευτικό σχέδιο και τη διαδικασία ένταξης μιας γυναίκας, ιδίως μακροπρόθεσμα. Τα μοντέλα αυτά περιλαμβάνουν συνήθως μια ποικιλία δράσεων κατά τις αρχικές φάσεις της προσαρμογής μιας μετανάστριας γυναίκας, οι οποίες εφαρμόζονται από άποψη έκτακτης ανάγκης- αντίθετα, η κατάσταση γίνεται πιο περίπλοκη αργότερα, στη συνέχεια του σταδίου προσαρμογής, δηλαδή όταν μια μετανάστρια γυναίκα αρχίζει να αντιμετωπίζει μια σειρά πρωτοφανών καταστάσεων στην πορεία της προς την ένταξη.

Ακολουθούν ορισμένες γενικές **συστάσεις** με στόχο την **ενίσχυση των πολιτικών** που θα πρέπει να ενδυναμώνουν και να υποστηρίζουν τις μετανάστριες όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματά τους και την ισότητα των φύλων:

- Ανάπτυξη μιας **μεταναστευτικής πολιτικής με ευαισθησία ως προς το φύλο και με βάση τα ανθρώπινα**

δικαιώματα, η οποία θα ξεπερνά το στερεότυπο των μεταναστριών ως παθητικών θυμάτων και θα τις αναγνωρίζει ως ενεργούς συμμετέχοντες στις μεταναστευτικές διαδικασίες

- Ανάπτυξη **της ικανότητας των φορέων χάραξης πολιτικής και των οργάνων λήψης αποφάσεων** ώστε να διασφαλιστεί ότι προωθούν και προστατεύουν τα δικαιώματα των μεταναστριών ως βασικών παραγόντων της πολιτικής και οικονομικής ανάπτυξης
- Διασφάλιση ότι οι μετανάστριες γυναίκες απολαμβάνουν **ίση πρόσβαση στα κοινωνικά, πολιτιστικά, οικονομικά, αστικά και πολιτικά δικαιώματα** με τους πολίτες βάσει των διεθνών νόμων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων (στον τομέα της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της κατάρτισης, της στέγασης, της υγειονομικής περίθαλψης κ.λπ.)
- Διασφάλιση ότι οι μετανάστριες μπορούν να αποκτούν, να αλλάζουν, να διατηρούν και να απονέμουν την **ιθαγένειά** τους σύμφωνα με τους σχετικούς διεθνείς νόμους περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Παροχή **ατομικών εγγράφων ταυτότητας** σε όλες τις μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβασή τους στις αναγκαίες υπηρεσίες σύμφωνα με τα δικαιώματά τους.

Διαδικτυακές πηγές

González Gago E., 2020, *Evaluation of the strengths and weaknesses of the Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019*, Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών & Μονάδα D.2 Ισότητα των Φύλων, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/strategic_engagement_2016-2019_evaluation.pdf)

Ενώ ασχολείται με τη *Στρατηγική Δέσμευση για την Ισότητα των Φύλων 2016-2019*, η δημοσίευση επικεντρώνει την ανάλυση σε μεμονωμένους θεματικούς τομείς και την αξιολόγηση των δυνατών και αδύνατων σημείων του πλαισίου SEGE.

UN Women, 2015, *Women Migrant Workers' Human Rights*, Σειρά: TRANSFORMING OUR WORLD, UN Mujeres: Γραφείο Μεξικό.

(<https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2016/women-migrant-workers-human-rights.pdf>)

Ενώ ασχολείται με τα ανθρώπινα δικαιώματα που πρέπει να διασφαλίζονται στις γυναίκες μετανάστριες εργάτριες, το έγγραφο αυτό δίνει προσοχή στις σχέσεις μεταξύ φύλου και μετανάστευσης και στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μετανάστριες στις χώρες προορισμού- διατυπώνει επίσης ορισμένες συστάσεις.

UN Women, 2017, *Recommendations for addressing women's human rights in the global compact for safe, orderly and regular migration*, Αποτελέσματα της συνάντησης εμπειρογνομόνων στη Γενεύη, Νοέμβριος 2016.

(<https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2017/Addressing-womens-human-rights-migration-en.pdf>)

Το έγγραφο αυτό παρέχει συστάσεις που υπογραμμίζουν την ανάγκη για μια προσέγγιση της διακυβέρνησης της μετανάστευσης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα και με γνώμονα το φύλο και δίνουν σαφείς κατευθύνσεις για την πλήρη συμπερίληψη των δικαιωμάτων των γυναικών στη διαμόρφωση και την εφαρμογή του παγκόσμιου συμφώνου για την ασφαλή, ομαλή και κανονική μετανάστευση.

Καλές πρακτικές για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που απευθύνονται στις μετανάστριες και τις ιδιαιτερότητές τους

Στο πλαίσιο των *προγραμμάτων ένταξης που αποσκοπούν στη συνοδεία των μεταναστριών* στην αυτονομία τους, *πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα* προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στις γυναίκες να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα ως αποτέλεσμα της επιλογής τους να μεταναστεύσουν.

Η υιοθέτηση μεθοδολογιών και στρατηγικών βασισμένων σε μια *προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη το φύλο* κατά τη συνεργασία με τις μετανάστριες επιτρέπει την εστίαση στις ιδιαίτερες ανάγκες τους κατά τη μετανάστευση. Ο πρώτος στόχος σε αυτόν τον τομέα είναι να *σπάσει το στερεότυπο της μετανάστριας γυναίκας ως παθητικού θύματος*. Περαιτέρω, είναι σημαντικό να εργαστούμε για *τις δυνατότητες ενδυνάμωσης και χειραφέτησης* των μεταναστριών, ώστε να μπορέσουν να επιτύχουν ένα καλό επίπεδο *αυτονομίας* στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις επαγγελματικές και προσωπικές επιλογές τους.

Για να γίνει αυτό, οι μετανάστριες πρέπει να *γνωρίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους και την ισότητα των φύλων*.

Ακολουθούν ορισμένες *καλές πρακτικές* που αποσκοπούν στην υποστήριξη και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων των μεταναστριών στις κοινωνίες υποδοχής, άρα είναι χρήσιμες για την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των μεταναστριών και την προώθηση της γενικής ευημερίας τους κατά τη μετανάστευση:

- **Νομικές συμβουλές:** συχνά δωρεάν και συνήθως προσφερόμενες από ΜΚΟ, οι νομικές συμβουλές αποτελούν πλέον διαδεδομένη πρακτική σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Ο κύριος στόχος είναι η παροχή νομικής καθοδήγησης και βοήθειας στους μετανάστες/μετανάστριες στις γραφειοκρατικές διαδικασίες. Το πιο σημαντικό είναι ότι η πρακτική αυτή φέρνει τις μετανάστριες πιο κοντά στα δικαιώματά τους και στις πιθανές παραβιάσεις τους. Υπό αυτή την έννοια, ο σκοπός είναι να προωθηθεί η ενδυνάμωση των μεταναστριών γνωρίζοντας τα θεμελιώδη δικαιώματά τους σε κάθε τομέα (διαμονή, απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, φροντίδα παιδιών κ.λπ.) και ιδιαίτερα σε περίπτωση βίας λόγω φύλου, ρατσισμού, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης στο πλαίσιο της εργασίας.
- **Κοινωνικοπολιτική συμμετοχή και εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Η πρακτική της κοινωνικοπολιτικής συμμετοχής των μεταναστριών, που προωθείται κυρίως από τα δίκτυα υποστήριξης των μεταναστριών και τις πολιτιστικές ενώσεις, είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τον ενεργό ρόλο των μεταναστριών στην κοινωνία, τα δικαιώματά τους και την ισότητα των φύλων. Οι δράσεις αυτές είναι σημαντικές για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση των διακρίσεων, των στερεοτύπων και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων σε διάφορα επιχειρησιακά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών/ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, ο ρόλος τόσο των «παραδοσιακών» όσο και των πιο πρόσφατων μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη διάδοση χρήσιμων πληροφοριών καθίσταται καθοριστικός στον τομέα αυτό.
- **Μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτιση στις μεταναστευτικές σπουδές** που προορίζονται για επαγγελματίες (εκπαιδευτικούς, ιατρικό προσωπικό, κοινωνικούς λειτουργούς κ.λπ.) οι οποίοι πρόκειται να εργαστούν με μεταναστευτικό πληθυσμό. Ενώ απευθύνονται ειδικά στις μετανάστριες, μια πολυδιάστατη και διεπιστημονική προσέγγιση θα πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία περισσότερων γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με το φαινόμενο της γυναικείας μετανάστευσης: κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να προσεγγίζεται σωστά η σχέση μεταξύ φύλου, μετανάστευσης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα προγράμματα σπουδών, ώστε οι μελλοντικοί επαγγελματίες να αποκτήσουν πλήρη επίγνωση των ειδικών αναγκών των μεταναστριών και να είναι σε θέση να οργανώσουν κατάλληλες παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν μαζί τους.
- **Συνεργασία κατά της εμπορίας ανθρώπων:** η συνεργασία με στόχο την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με ιδιαίτερη προσοχή στις μετανάστριες είναι μια καθιερωμένη πρακτική

στην οποία συμμετέχουν διάφοροι κοινωνικοί φορείς (δημόσιοι και ιδιωτικοί) σε διάφορα επιχειρησιακά και εδαφικά επίπεδα (διεθνές, εθνικό, διαπεριφερειακό). Στόχος είναι η ενίσχυση του συστήματος δικτύων συνεργασίας γύρω από το θέμα της εμπορίας ανθρώπων και η ανάπτυξη σχετικών μέτρων που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του φαινομένου και στην παροχή βοήθειας στις μετανάστριες που έτυχε να είναι θύματά του (π.χ. κέντρα καταπολέμησης της βίας, καταφύγια).

Διαδικτυακές πηγές

EIGE (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων), 2019, *Gender-sensitive education and training for the integration of third-country nationals*, Gender mainstreaming, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
(<https://eige.europa.eu/publications/gender-sensitive-education-and-training-integration-third-country-nationals-study>)

Η δημοσίευση αυτή εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η ισότητα των φύλων και η ενδυνάμωση των γυναικών λαμβάνονται υπόψη στις πολιτικές και τις δράσεις που υποστηρίζουν την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών και προτείνει την εκπαίδευση και κατάρτιση με ευαισθησία ως προς το φύλο ως επαγγελματική ικανότητα που πρέπει να χρησιμοποιείται στον συγκεκριμένο τομέα.

Mackay A., 2019, *Border Management and Gender*, Tool 6: Gender and Security Toolkit, DCAF, OSCE/ODIHR, UN Women.
(<https://www.osce.org/files/f/documents/c/4/447049.pdf>)

Στο πλαίσιο των εργαλειαθικών DCAF, OSCE/ODIHR & UN Women, η συγκεκριμένη είναι αφιερωμένη στα Σύνορα, το φύλο και την ασφάλεια και περιλαμβάνει εννέα Εργαλεία και μια σειρά Ενημερωτικών Δελτίων Πολιτικής.

Boyd M., Grieco E., 2003, *Women and Migration: Incorporating Gender into International Migration Theory*, March 1, 2003, MPI.
(<https://www.migrationpolicy.org/article/women-and-migration-incorporating-gender-international-migration-theory>)

Η εργασία αποσκοπεί στην ανάπτυξη μιας προσέγγισης που να λαμβάνει υπόψη το φύλο στη μελέτη των διεθνών μεταναστεύσεων, προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα η συσχέτιση μεταξύ των σχέσεων, των ρόλων και των ιεραρχιών των φύλων κατά τη διάρκεια μιας μεταναστευτικής διαδικασίας και των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων που παράγονται όσον αφορά τις μεταναστευτικές πιθανότητες των γυναικών και των ανδρών.

Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη

Peroni L., 2018, *The borders that disadvantage migrant women in enjoying human rights*, Netherlands Quarterly of Human Rights 36(2): 93-110.

(<https://it.booksc.org/book/71085014/162daf>)

Το άρθρο αυτό διερευνά τις ανισότητες που διέπουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που ενδέχεται να βιώνουν οι μετανάστριες. Βασιζόμενο στη θεωρία της διατομικότητας και στην έννοια της Ratna Karur για τα «κανονιστικά όρια του ανήκειν», το άρθρο διατυπώνει την έννοια των «διασταυρούμενων συνόρων της ανισότητας».

Mora C., Piper N. (έκδ.), 2021, *The Palgrave Handbook of Gender and Migration*, Palgrave Macmillan & Springer, Cham, Ελβετία.

(<https://it.itlib.org/book/16381640/3e3a33>)

Το βιβλίο αποτελεί έναν ουσιαστικό οδηγό για τη διατομεακή και σφαιρική προσέγγιση της μελέτης του φύλου και της μετανάστευσης: καλύπτει το φαινόμενο από τις θεωρητικές προοπτικές, μέσω της έμφυλης βίας και της εργασιακής ένταξης, μέχρι την έμφυλη διάσταση των δικαιωμάτων των μεταναστών, την κοινωνική πρόνοια και την πολιτική της ένταξης.

Hennebry J., Williams H.K.C. and K., 2021, *Gender and Migration Data: A Guide for Evidence-based, Gender-responsive Migration Governance*, International Organization for Migration (IOM), Geneva.

(https://publications.iom.int/system/files/pdf/Gender-and-Migration-Data_0.pdf)

Η παρούσα έκδοση παρέχει καθοδήγηση στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες και τους επαγγελματίες σχετικά με την ανταπόκριση στο φύλο κατά τη συλλογή, την ανάλυση και τη χρήση των μεταναστευτικών δεδομένων για την άσκηση πολιτικής. Η ανάλυση φύλου και ποικιλομορφίας αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για τον εντοπισμό των αναγκών και την ανάπτυξη μεταναστευτικών πολιτικών με βάση την οπτική γωνία του φύλου.

Campani G., 2007, *Gender and Migration in Italy: State of the Art*, Working Paper No. 6 – WP4 January 2007.

(<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.585.925&rep=rep1&type=pdf>)

Το έγγραφο αυτό ασχολείται με την εργασιακή και κοινωνική ένταξη των γυναικών μεταναστριών στην Ευρώπη, στο παράδειγμα της Ιταλίας και του μεσογειακού μοντέλου. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε ορισμένες σημαντικές έννοιες, όπως η πολλαπλότητα των φωνών, η τριπλή καταπίεση των μεταναστριών και ο ρόλος τους ως ενεργά υποκείμενα.

Campani G., Lapov Z., 2015, *What Survival Strategies for Sub-Saharan Migrant Women? Networking Competences in a Gender-Aware Perspective*, Studi sulla formazione 1-2015: 7-46.

(<https://oajournals.fupress.net/index.php/sf/article/view/9263/9261>)

ή: https://flore.unifi.it/retrieve/handle/2158/1010036/66677/CampaniLapov_StudisullaFormazione_1-2015.pdf)

Campani G., Lapov Z., 2015, *What Survival Strategies for Sub-Saharan Migrant Women? Networking Competences in a Gender-Aware Perspective*, Studi sulla formazione 1-2015: 7-46.

(<https://oajournals.fupress.net/index.php/sf/article/view/9263/9261>)

ή: https://flore.unifi.it/retrieve/handle/2158/1010036/66677/CampaniLapov_StudisullaFormazione_1-2015.pdf)

Ως αποτέλεσμα του ευρωπαϊκού προγράμματος LeFamSol, η εργασία είναι αφιερωμένη στις μετανάστριες γυναίκες που κατάγονται από την υποσαχάρια Αφρική στη Νότια Ευρώπη. Στο πλαίσιο του Έργου αναπτύχθηκε ένα πρόγραμμα κατάρτισης με στόχο την ένταξη με παιδαγωγικές δράσεις προσανατολισμένες στην πράξη που βασίζονται σε στρατηγικές επιβίωσης και ικανότητες δικτύωσης σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση σε θέματα φύλου.

Morokvašić M., 2014, *Gendering Migration*, Migracijske i etničke teme 30 (2014), N. 3: 355–378.

(<https://hrcak.srce.hr/file/200184>)

Η γεφύρωση της μετανάστευσης και του φύλου έφερε στην κορυφή της ερευνητικής ατζέντας ζητήματα που μέχρι πρότινος βρίσκονταν στο περιθώριο, δημιουργώντας νέες ορατότητες, αλλά αφήνοντας έξω άλλες έμφυλες διαστάσεις των σύνθετων μεταναστευτικών εμπειριών.

Bimbi F. (ed), 2013, *Agency of Migrant Women Against Gender Violence*, Edizioni alpha beta Verlag, Merano (BZ) &

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

Drava Verlag, Klagenfurt/Celovec.

(<http://www.edizionalphabeta.it/142/Public/extra/SpeakOutEnglishReport.pdf>)

Το βιβλίο αυτό περιέχει την τελική συγκριτική έκθεση του ευρωπαϊκού προγράμματος SPEAK OUT! που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση και την παροχή φωνής στις γυναίκες μετανάστες, πρόσφυγες και (εθνικές) μειονότητες (MREM) στην Ευρώπη, ώστε να προληφθεί και να σταματήσει η έμφυλη βία.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο

Ελλάδα

Όσον αφορά την κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα, ο νόμος 4636/2019 (άρθρα 29, 30) προβλέπει πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας χωρίς να κάνει διάκριση μεταξύ προσφύγων και δικαιούχων επικουρικής προστασίας. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας θα πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και να λαμβάνουν την αναγκαία κοινωνική βοήθεια σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν για τους ημεδαπούς, χωρίς διακρίσεις. Δεν έχουν όλοι οι δικαιούχοι πρόσβαση σε κοινωνικά δικαιώματα και παροχές πρόνοιας. Στην πράξη, οι δυσκολίες στην πρόσβαση στα δικαιώματα οφείλονται σε γραφειοκρατικά εμπόδια, τα οποία δεν προβλέπουν την αδυναμία των δικαιούχων να υποβάλουν ορισμένα έγγραφα για το οικογενειακό επίδομα, το επίδομα μονογονεϊκής μητέρας, το επίδομα γέννησης, το φοιτητικό επίδομα, τα επιδόματα αναπηρίας, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και το επίδομα ανασφάλιστου συνταξιούχου. Εάν μια γυναίκα είναι αναγνωρισμένη πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας, έχει το δικαίωμα από το νόμο να λαμβάνει τα απαραίτητα κοινωνικά επιδόματα υπό τους ίδιους όρους με τους Έλληνες υπηκόους. Η Εθνική Στρατηγική για την ένταξη του 2019 περιλαμβάνει: Μέτρο πολιτικής 2.1: Ενημέρωση και διευκόλυνση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νεοαφιχθέντων μεταναστών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αγαθά και υπηρεσίες.

Πηγές

Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos (2018). Έκθεση σχετικά με τις καλές πρακτικές (Παραδοτέο 1.1 του έργου LION). Συνθετική έκθεση. Έκθεση μέρος του έργου Local Alliance for Integration «776213/LION» (AMIF-2016-AG-INTE). Αθήνα: Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos.

<http://allianceforintegration.eu/wp-content/uploads/2019/07/D1.1-Report-on-best-practices.pdf>

Η παρούσα έκθεση επιχειρεί να παρουσιάσει την πολιτική και τις καλές πρακτικές σε επίπεδο ΕΕ και κρατών-μελών της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της Ελλάδας, σχετικά με την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικής φροντίδας και της διαπολιτισμικής συνύπαρξης.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (EMN) (2014). Πρόσβαση των μεταναστών στην κοινωνική ασφάλιση και την υγειονομική περίθαλψη: Πολιτικές και πρακτικές. Συνθετική έκθεση του EMN για τη μελέτη του EMN για το 2013. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (EMN)/Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

https://emn.ie/files/p_201407070444042014_synthesis_report_migrant_access_to_social_security.pdf

Σκοπός της παρούσας μελέτης του EMN 2013 είναι να χαρτογραφήσει τις πολιτικές και τις διοικητικές πρακτικές που διαμορφώνουν την πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών στην κοινωνική ασφάλιση, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης.

Φούσκας, Θ., Martiniello, M., Κουλιεράκης, Γ., Οικονόμου, Κ., de Maio, A. και Μηνέ, Φ. (2020). Ετήσια έκθεση 2019 για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ελλάδα: Εθνική έκθεση: Μέρος 2 και παράρτημα στατιστικών στοιχείων. Αθήνα: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου (EPLO)/Ελληνικό Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου/Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.

https://ec.europa.eu/home-affairs/document/download/69914d51-b606-447b-95f3-2e4af9f982a2_en

Η Ετήσια Έκθεση Πολιτικής του 2019 έχει ως στόχο την ενημέρωση των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για όλες τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα κατά το έτος 2019, στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ελλάδα.

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες/Βάση δεδομένων πληροφοριών για το άσυλο (AIDA) (2021). Κοινωνική πρόνοια - Ελλάδα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες και τους εξόριστους. https://asylumineurope.org/reports/country/greece/content-international-protection/social-welfare/#_ftn3

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε πληροφορίες που παρέχονται από εθνικούς φορείς που σχετίζονται με τις διαδικασίες ασύλου.

Μαρίνη Φ. (2020). Migrants' Access to Social Protection in Greece. Σε: Lafleur JM., Vintila D. (eds) Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Τόμος 1). Σειρά ερευνών IMISCOE. Cham: Springer, 195-209.

https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-030-51241-5_13.pdf

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται βασικά ζητήματα σχετικά με την πρόσβαση των αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα και των Ελλήνων πολιτών που διαμένουν στο εξωτερικό στο ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και αναδεικνύεται ο αντίκτυπός τους στην ανάπτυξη μιας υβριδικής ατζέντας για τη μη διάκριση κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και της προσφυγικής κρίσης του 2015.

Ψημμένος, Ι. (2007). Work culture and migrant women's welfare marginalization. The Greek Review of Social Research, 124, 9-33.

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/6790/6516>

Στο επίκεντρο της παρούσας εργασίας βρίσκεται η σχέση μεταξύ της εργασίας και της περιθωριοποίησης της πρόνοιας των μεταναστών οικιακών βοηθών. Με βάση τα ευρήματα μιας ερευνητικής μελέτης (2005-2007) σχετικά με την πρόσβαση Αλβανών και Ουκρανών οικιακών βοηθών στην κοινωνική ασφάλιση, την ιατρική περίθαλψη και τη φροντίδα των παιδιών (π.χ. βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί), η εργασία υποστηρίζει ότι τα εμπόδια στην κοινωνική πρόνοια συγκροτούνται γύρω από την έλλειψη πόρων, τις διακρίσεις καθώς και τις συνθήκες και τις αξίες στην εργασία.

Ισπανία

Στην Ισπανία δεν υπάρχει ακόμη καμία κρατική ρύθμιση στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Το ισπανικό Σύνταγμα του 1978 δεν αναγνώριζε το δημόσιο σύστημα κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά για πρώτη φορά περιλάμβανε εντολή που απαιτούσε από τις δημόσιες αρχές να επιτελούν μια λειτουργία κοινωνικής πρόνοιας. Το άρθρο 1 ορίζει ότι η Ισπανία είναι «Κοινωνικό και δημοκρατικό κράτος δικαίου που υποστηρίζει την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, την ισότητα και τον πολιτικό πλουραλισμό ως τις ανώτερες αξίες του νομικού της συστήματος». Ορίζει επίσης ότι οι αρμοδιότητες σε θέματα κοινωνικών υπηρεσιών αποδίδονται στις Αυτόνομες Κοινότητες. Ως εκ τούτου, η Γενική Διοίκηση του Κράτους, οι Αυτόνομες Κοινότητες και οι Τοπικές Εταιρείες (Δημοτικά Συμβούλια) είναι επίσημα υπεύθυνες, μέσω του **Δημόσιου Συστήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών**, για τις κοινωνικές ανάγκες των πολιτών. Με την πάροδο των ετών, οι νόμοι για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες έχουν εγκριθεί από τις Αυτόνομες Κοινότητες, καθιστώντας τους πόρους, τις δράσεις και τα οφέλη διαθέσιμα σε άτομα και ομάδες για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους. Έχουν επίσης λάβει μέτρα για την πρόληψη, την αντιμετώπιση και την εξάλειψη των αιτιών που οδηγούν στην περιθωριοποίηση. Ενδεικτικά, έχουν εγκριθεί οι πιο πρόσφατοι περιφερειακοί νόμοι για τις κοινωνικές υπηρεσίες που ακολουθούν:

- ΚΑΝΑΡΙΑ ΝΗΣΙΑ - [Νόμος 16/2019, της 2ας Μαΐου, για τις κοινωνικές υπηρεσίες των Καναρίων Νήσων](#)
- ΒΑΛΕΝΣΙΑΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - [Νόμος 3/2019, της 18ης Φεβρουαρίου, σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς στην Κοινότητα της Βαλένθια](#)
- ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ - [Νόμος 9/2016, της 27ης Δεκεμβρίου, σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες της Ανδαλουσίας](#)

Το κεφάλαιο αυτό διερευνά το ρόλο των Κοινωνικών Υπηρεσιών όσον αφορά την υποστήριξη που παρέχεται στις μετανάστριες που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις. Ασχολείται με τα αποτελεσματικά, πραγματικά και επιτυχημένα μέτρα και στρατηγικές, λαμβάνοντας υπόψη την εκπλήρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως ουσιώδες στοιχείο και βασιζόμενο σε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση. Σκοπός είναι η δημιουργία ενός συστήματος κοινωνικής προστασίας για τις μετανάστριες ακολουθώντας μια πολυδιάστατη και ευαίσθητη ως προς το φύλο προσέγγιση, στην οποία οι κυβερνήσεις διαμορφώνουν νόμους και πολιτικές σύμφωνα με τις κοινωνικές υπηρεσίες προσαρμοσμένες στην πραγματικότητα των μεταναστριών. Στο πλαίσιο των καλών πρακτικών, με στόχο την υποστήριξη και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστριών και της ισότητας των φύλων στις κοινωνίες υποδοχής, παρουσιάζουμε εδώ παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων που διεξάγονται επί του παρόντος από τη δημόσια διοίκηση:

- Στην Αυτόνομη Κοινότητα της La Rioja, οι κοινωνικές υπηρεσίες διαθέτουν ένα πρόγραμμα υποδοχής για μετανάστριες σε καταστάσεις κοινωνικής ευαλωτότητας. Προσφέρει υπηρεσίες επείγουσας φροντίδας, όπως αρχική υποστήριξη, συνοδεία, στέγαση και συντήρηση, προγράμματα κατάρτισης, προγράμματα παρέμβασης για την ένταξη στην εργασία και δραστηριότητες διαπολιτισμικής συνύπαρξης. <https://www.larioja.org/servicios-sociales/es/inmigracion/acogida-mujeres-inmigrantes>
- Στην Αυτόνομη Κοινότητα της Ανδαλουσίας, το περιφερειακό Υπουργείο Ισότητας, Κοινωνικών Πολιτικών και Συμβιβασμού έχει δημιουργήσει μια **υπηρεσία νομικής συνδρομής για μετανάστριες γυναίκες θύματα έμφυλης βίας** για την παροχή **νομικών συμβουλών**. Σε συνεργασία με την [Ισπανική Επιτροπή για την παροχή βοήθειας στους πρόσφυγες \(CEAR\)](#), η εξειδικευμένη υπηρεσία υποστήριξης και νομικών συμβουλών είναι δωρεάν για τις αλλοδαπές γυναίκες θύματα έμφυλης βίας. Όσον αφορά άλλα θέματα, όπως η οικογενειακή επανένωση, η ενημέρωση και υποστήριξη των γυναικών γενικά, καθώς και οι επαφές με ενώσεις και ομοσπονδίες μεταναστριών στην Ανδαλουσία κ.ά., μπορείτε να συμβουλευτείτε τον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.juntadeandalucia.es/temas/familias-igualdad/inmigracion/mujeres.html#toc-m-s-informaci-n>

Κλείνουμε αυτό το κεφάλαιο με μια μελέτη περίπτωσης με τίτλο «**The power of dreams, persistence and collaboration. From Mexico to Spain**» (Η δύναμη των ονείρων, της επιμονής και της συνεργασίας. Από το Μεξικό στην Ισπανία), η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=MzU = Σε αυτή τη συνέντευξη, η πρωταγωνίστρια αφηγείται τις δυσκολίες της διαδικασίας ένταξής της για την απόκτηση κατοικίας που οφείλονται, μεταξύ άλλων παραγόντων, στο γεγονός ότι είναι αλλοδαπή.

Βιβλιογραφία/Διαδικτυακές πηγές

The management of the care crisis and its relationship with the feminisation of migration: comparative analysis of the Spanish and Chilean models

<http://rua.ua.es/dspace/handle/10045/14297>

Το παρόν άρθρο έχει ως στόχο να προσδιορίσει και να συγκρίνει τα μοντέλα διαχείρισης της κρίσης υγειονομικής περίθαλψης στην Ισπανία και τη Χιλή. Επιδιώκει να κατανοήσει πώς ανταποκρίθηκαν οι

κοινωνικές πολιτικές όσον αφορά την κατανομή της κοινωνικής ευθύνης για τη φροντίδα των εξαρτημένων ατόμων στο κράτος, την αγορά, την κοινότητα και την οικογένεια. Επιδιώκει επίσης να προσδιορίσει ποιο καθεστώς κοινωνικής πρόνοιας συνδέεται με αυτή την κατανομή.

Community social actions of immigrant women's associations in times of crisis
<http://www.inguruak.eus/index.php/inguruak/article/view/44>

Το άρθρο αυτό αναλύει την κοινωνικοοικονομική και οικογενειακή πραγματικότητα των μεταναστριών στη Χώρα των Βάσκων και προσπαθεί να κάνει ορατή τη δική τους συλλογική δράση. Επιδιώκει επίσης να δείξει τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους ανταποκρίνονται στις καταστάσεις ανάγκης που έχουν να αντιμετωπίσουν ως αποτέλεσμα των μεταναστευτικών τους σχεδίων.

Migration Policies, Participation and the Political Construction of Migration in Spain (2021).
https://digital.csic.es/bitstream/10261/252957/1/migration_policies_participation_policial.pdf

Το άρθρο αυτό παρέχει μια κατάσταση της έρευνας σχετικά με τις μεταναστευτικές πολιτικές, τη συμμετοχή και την πολιτική κατασκευή της μετανάστευσης στην Ισπανία.

Γαλλία

Στη Γαλλία, η οπτική γωνία του φύλου και η προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία στις κοινωνικές υπηρεσίες που υποστηρίζουν τις μετανάστριες. Μπορούν να ζητήσουν βοήθεια από διάφορα είδη υπηρεσιών που λειτουργούν είτε από δημόσιες υπηρεσίες είτε από ΜΚΟ και ενώσεις, όπου η συμμετοχή τους θεωρείται βασικός παράγοντας για την αποτελεσματικότητα των δράσεων και την ενδυνάμωση των γυναικών.

Για περισσότερα από είκοσι χρόνια, οι κοινωνικές, ιατροκοινωνικές και υγειονομικές πολιτικές έχουν θέσει ως στόχο να θέσουν το άτομο ή την οικογένειά του σε θέση λήψης αποφάσεων για όλα τα σχέδια και τα μέσα που το αφορούν, ώστε να το καταστήσουν υποκείμενο και όχι αντικείμενο κοινωνικών και ιατρικών παρεμβάσεων. Αυτή η σημαντική εξέλιξη των δημόσιων πολιτικών βασίστηκε στο «μοντέλο κοινωνικής συμμετοχής», το οποίο ισχυρίζεται ότι κάθε άτομο, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων, πρέπει να γίνει φορέας της ζωής του καθώς και του κοινωνικού σώματος. Ο νόμος της 2ας Ιανουαρίου 2002 για την ανανέωση της κοινωνικής και ιατροκοινωνικής δράσης αποτελεί ένα καλό παράδειγμα. Βασίζεται στην αρχή ότι οι κοινωνικές και ιατροκοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να αποτελούν μέσο ανάπτυξης των ευκαιριών, της αυτονομίας και της κοινωνικής συμμετοχής όλων των μελών της κοινωνίας, έτσι ώστε να έχουν τις ίδιες πιθανότητες να ανήκουν και να συμμετέχουν στην κοινοτική ζωή, ανεξάρτητα από τις κοινωνικές ιδιαιτερότητες ή τις αναπηρίες τους.

Δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στη βία και την κακοποίηση στην οποία είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες οι μετανάστριες. Παρέχονται ειδικές δράσεις και υπηρεσίες για τις μετανάστριες σε θέματα νομικής συνδρομής, καταφυγίων έκτακτης ανάγκης, στέγασης, υγειονομικής περίθαλψης, ψυχολογικής υποστήριξης, κατάρτισης για την ένταξη στην αγορά εργασίας κ.λπ. Οι πολιτικές τείνουν να διευκολύνουν την ένταξη των μεταναστριών που είναι θύματα βίας λόγω του φύλου, της καταγωγής, της θρησκείας ή της μεταναστευτικής τους κατάστασης. Τον Νοέμβριο του 2021, ο υπουργός Εσωτερικών Gérald Darmanin συνέστησε έντονα τη νομιμοποίηση των μεταναστριών που είναι θύματα βίας. Ωστόσο, αυτές οι

προστασίες και οι προαγωγές θα μπορούσαν να παράγουν ένα διαστρεβλωμένο αποτέλεσμα, όπου η θυματοποίηση θα μπορούσε να αποτελέσει στρατηγική για την απόκτηση πρόσβασης στους τομείς όπου η είσοδος της απαγορεύεται σε ορισμένες μετανάστριες για διάφορους λόγους (π.χ. Σε υπερπλήρεις κοινωνικές υπηρεσίες όπου οι προτεραιότητες δίνονται σε θύματα βίας ή σε ανύπαντρες μητέρες με ανήλικα παιδιά).

Η πρόσβαση των μεταναστριών στις δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες θα μπορούσε να είναι άνιση και περιορισμένη υπό συνθήκες νομικού καθεστώτος, εργασιακής κατάστασης, οικογένειας και αναγκών φροντίδας των παιδιών τους. Οι περισσότερες κοινωνικές υπηρεσίες εξακολουθούν να βασίζονται στο μοντέλο της οικογενειακής επανένωσης, όπου η πρόσβαση των μεταναστριών συνδέεται συχνά με τον ρόλο της μητρότητας ή ως εξαρτώμενη από τον σύντροφό τους, ενώ ένας αυξανόμενος αριθμός μεταναστριών φτάνει στη Γαλλία μόνη της για τη χειραφέτησή της και τα προσωπικά και επαγγελματικά της επιτεύγματα.

Είναι αρκετά συχνό το φαινόμενο να βλέπουμε μετανάστες να εισέρχονται σε ορισμένους τομείς της κοινωνίας, αλλά να τους αρνούνται την είσοδο σε άλλους. Οι πολύπλοκες διοικητικές και γραφειοκρατικές διαδικασίες συμβάλλουν στη ρύθμιση των μεταναστών που θα έπρεπε να καταβάλλουν πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια για να παραμείνουν από το να φτάσουν απλώς στη χώρα υποδοχής. Οι διαδικασίες αυτές μπορούν επίσης να αποτελέσουν ένα εργαλείο για να δικαιολογηθεί η διαφορετική πρόσβαση των μεταναστών σε περιορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες, όπως η δημόσια κοινωνική στέγαση στη μητρόπολη (πχ. Παρίσι) ή την υγειονομική περίθαλψη ή άλλες υπηρεσίες κορεσμένες, ιδίως στο πλαίσιο δημοσιονομικών πιέσεων (π.χ. Υπηρεσίες προσφοράς ταχυδρομικής διεύθυνσης για άστεγους). Επιπλέον, η συνεχής κατάσταση εγγράφων - μη εγγράφων ορισμένων μεταναστριών καθιστά πιο περίπλοκη την πρόσβασή τους στις κοινωνικές υπηρεσίες και θα μπορούσε να προκαλέσει παραβίαση της πρόσβασης στα δικαιώματά τους.

Πηγές

Conceptualising the Role of Deservingness in Migrants' Access to Social Services.

<http://doi:10.1017/S1474746421000117>

Το άρθρο αυτό αναλύει το ρόλο της αξιοπρέπειας στην πρόσβαση των μεταναστών στις κοινωνικές υπηρεσίες. Επισημαίνει τον τρόπο με τον οποίο ο μεταναστευτικός έλεγχος εφαρμόζεται στη μετά την είσοδο περιορίζοντας και εξαρτώντας την πρόσβασή τους στις κοινωνικές υπηρεσίες.

Immigrants in France: A female majority

<https://doi.org/10.3917/popsoc.502.0001>

Η μελέτη αυτή επιβεβαιώνει τη θηλυκοποίηση της μετανάστευσης στη Γαλλία, όπου οι γυναίκες μετανάστριες δεν είναι πλέον εκείνες που μεταναστεύουν για να συναντήσουν τον σύντροφό τους. Όλο και περισσότερες γυναίκες μετανάστριες μεταναστεύουν για τη χειραφέτηση και τα επιτεύγματά τους.

Ιταλία

Στο ιταλικό πλαίσιο, η κοινωνική παρέμβαση για τους μετανάστες στηρίζεται σε μια προσέγγιση «**έκτακτης ανάγκης**»: αυτό πρακτικά σημαίνει ότι στους μετανάστες προσφέρεται μια βασική υποστήριξη (διοικητική, υλική, ιατρική ή άλλη ανάλογα με την περίπτωση) κατά τη φάση της άφιξης, η οποία προστίθεται περαιτέρω από ειδικές πολιτικές και υπηρεσίες που υποστηρίζουν ορισμένες από τις περαιτέρω ανάγκες τους που σχετίζονται με την ένταξη.

Σε κανονιστικό επίπεδο, υπάρχει ο **Περιφερειακός νόμος 41/2005** (24 Φεβρουαρίου 2005): Ολοκληρωμένο σύστημα παρεμβάσεων και υπηρεσιών για την προστασία των δικαιωμάτων της κοινωνικής ιθαγένειας. Ωστόσο, δεν υπάρχουν ούτε εθνικές ούτε περιφερειακές πολιτικές που να εστιάζουν στις γυναίκες μετανάστριες, οι οποίες παίζουν ενεργό ρόλο στα μεταναστευτικά σχέδια και εμπειρίες.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ένταξής τους, οι μετανάστριες μπορεί να αντιμετωπίζουν, τουλάχιστον εν μέρει, διαφορετικές καταστάσεις και προβλήματα σε σύγκριση με αυτά που αφορούν τους μετανάστες άνδρες. Κατά συνέπεια, οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να γνωρίζουν αυτές τις ιδιαιτερότητες που οφείλονται στο φύλο και να είναι έτοιμες να τις αντιμετωπίσουν με βάση την **οπτική γωνία του φύλου**: διαφορετικά, υπάρχει κίνδυνος να ενισχυθούν οι μηχανισμοί κοινωνικού, οικονομικού ή άλλου αποκλεισμού στην κοινωνία υποδοχής.

Σε σύγκριση με ό,τι βιώνουν γενικά οι μετανάστες άνδρες, οι συνθήκες που αντιμετωπίζουν πολλές μετανάστριες μπορούν να απεικονιστούν ως μια μορφή **διπλής απομόνωσης και περιθωριοποίησης**: λόγω των ενδοομαδικών ιεραρχιών, οι μετανάστριες συχνά αποκλείονται από τη δυνατότητα να οικοδομήσουν νέες κοινωνικές σχέσεις και δίκτυα σε έναν νέο οικισμό- επιπλέον, μια τέτοια κατάσταση καθιστά πιο προβληματική την ήδη δύσκολη εργασιακή τους ένταξη.

Όσον αφορά τις **υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης** για τους μετανάστες στην Ιταλία, πολλές από αυτές είναι αποκεντρωμένες και διανέμονται μέσω **εδαφικών δικτύων**. Ένα μεγάλο μέρος των **πρωτοβουλιών**, συμπεριλαμβανομένων των συνεργατικών σχεδίων, των προγραμμάτων βοήθειας και των κοινωνικοπολιτιστικών δραστηριοτήτων που αφορούν τους μετανάστες, αναπτύσσονται σε **διάφορα εδαφικά επίπεδα** (ιδίως τοπικά ή περιφερειακά) και υλοποιούνται από ΜΚΟ, ενώσεις και κοινωνικούς συνεταιρισμούς: αυτό είναι στην πραγματικότητα το πλαίσιο που προσφέρει τις πιο εύγλωττες και ουσιαστικές εμπειρίες συμμετοχής και ένταξης των μεταναστών και δημιουργεί μεγαλύτερο αντίκτυπο στις διαδικασίες ένταξης του μεταναστευτικού πληθυσμού στην Ιταλία. Αυτό ισχύει, τέλος, για τις **πρωτοβουλίες** που είναι αφιερωμένες στις **μετανάστριες**, καθώς και για την κοινωνική, πολιτιστική, οικονομική και πολιτική συμμετοχή, συμμετοχή και ενσωμάτωσή τους. Ορισμένες από αυτές τις υπηρεσίες είναι:

- υποδοχή (για όσες την χρειάζονται στο αρχικό στάδιο)
- πολιτιστική-γλωσσική διαμεσολάβηση
- μαθήματα γλώσσας
- σχολική εκπαίδευση των παιδιών
- επαγγελματική κατάρτιση
- δραστηριότητες με γυναίκες
- υποστήριξη σε γραφειοκρατικές διαδικασίες
- υποστήριξη στην ένταξη στην απασχόληση κ.λπ.

Συστάσεις. Δεδομένου ότι οι διαδικασίες κοινωνικής ένταξης ακολουθούν υποκειμενικά και μη τυποποιημένα πρότυπα, θα ήταν σκόπιμο οι εθνικοί κανονισμοί και οι κατευθυντήριες γραμμές να βασίζονται σε **συγκεκριμένες ανάγκες των μεταναστριών** και να αναπτύσσονται σε **μακροπρόθεσμη προοπτική**. Ακολουθούν ορισμένες συστάσεις με στόχο την ενίσχυση των πολιτικών και των υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης για τις μετανάστριες:

- ανάπτυξη μιας πολιτικής ένταξης που να **λαμβάνει υπόψη το φύλο** και να **βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα**
- υποστήριξη των μεταναστριών με την υιοθέτηση στρατηγικών που βασίζονται σε μια **προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη το φύλο**
- προώθηση των δυνατοτήτων **ενδυνάμωσης των μεταναστριών** και των **διαδικασιών χειραφέτησης**

- παροχή πιο συστηματικής υποστήριξης στην **κατάρτιση** και την επιλογή σπουδών
- ενίσχυση της υποστήριξης και της πρόσβασης σε υπηρεσίες **υγειονομικής περίθαλψης** με ιδιαίτερη προσοχή στη σεξουαλική υγεία
- ενίσχυση της υποστήριξης για την **εξεύρεση εργασίας**.

«Participation as Emancipation» (Η συμμετοχή ως χειραφέτηση) https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NDk=: η πρωταγωνίστρια της ιστορίας αναδεικνύει τον ρόλο που διαδραματίζουν οι ενώσεις στην κοινωνική ένταξη των μεταναστριών: στην πραγματικότητα, οι ενώσεις αποτελούν θεμελιώδες εργαλείο ενδυνάμωσης, αυτογνωσίας και χειραφέτησης των μεταναστριών στην Ιταλία.

Πηγές

Tognetti M., 2016, Donne e processi migratori tra continuità e cambiamento, *Paradoxa X(3)*, Luglio/Settembre 2016, σ. 69- 88.

(<https://boa.unimib.it/retrieve/handle/10281/140154/199036/PARADOXATognetti2016.pdf>)

Το άρθρο αυτό μιλάει για τον ενεργό ρόλο (*agency*) των γυναικών στις μεταναστευτικές διαδικασίες, με ιδιαίτερη αναφορά στο ιταλικό πλαίσιο ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1970 μέχρι σήμερα.

Bonora N., 2011, Donne migranti, protagoniste attive nei processi di trasformazione, *Ricerche di Pedagogia e Didattica*, 6, 1 – Pedagogia di Genere.

(<https://rpd.unibo.it/article/view/2235>)

Το άρθρο αυτό επιχειρεί να συμβάλει στην ανατροπή ορισμένων ευρέως διαδεδομένων πεποιθήσεων σχετικά με τις μετανάστριες και τη μετανάστευση των γυναικών, τονίζοντας ιδιαίτερα τα οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη. Αναλύει εθνικές και διεθνείς εκθέσεις, βιβλιογραφικές πηγές και συνεντεύξεις.

BASE – Servizi di sostegno per le ragazze e donne migranti e rifugiate nei casi di violenza sessuale e di genere

(<https://cesie.org/project/base/>)

Ο δικτυακός τόπος του προγράμματος BASE αναφέρει μια σειρά από πρακτικές για την κοινωνική ένταξη των κοριτσιών και των γυναικών μεταναστών, καθώς και ορισμένες στρατηγικές για κοινωνικές υπηρεσίες με προσέγγιση της διάστασης του φύλου στο ιταλικό πλαίσιο.

Programma Integra. Area inclusione sociale e accoglienza

(<https://www.programmaintegra.it/wp/attivita/area-inclusione-sociale/progetti-conclusi-area-inclusione-sociale/>)

Το πρόγραμμα Integra συγκεντρώνει μια σειρά ειδικών έργων για τις μετανάστριες με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της ψυχοφυσικής τους ευημερίας.

Πορτογαλία

Οι κοινωνικές υπηρεσίες για τους μετανάστες απορρέουν από ένα σύνολο δημόσιων μέτρων που υλοποιούνται από τη δημιουργία συγκεκριμένων χώρων, οι οποίοι παρέχουν υποστήριξη στη διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσης. Οι υπηρεσίες αυτές σχεδιάζονται με γνώμονα τον προσανατολισμό των γυναικών και των ανδρών, γεγονός που υποδηλώνει ένα κενό στην προσέγγιση της οπτικής του φύλου. Παρόλα αυτά, είναι δυνατόν να εντοπιστούν ορισμένα μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία των γυναικών, τα οποία θα προσδιορίσουμε στο σημείο (iii).

Η δομή που έχει δημιουργηθεί για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών συστηματοποιείται ως εξής: (i) Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου υπηρεσιών- (ii) σχεδιασμός προγραμμάτων που απευθύνονται σε ομάδες-στόχους και (iii) νομική προστασία συγκεκριμένων περιστάσεων.

Ως προς το σημείο (i) με το διάταγμα αριθ. 203/2016, της 25ης Ιουλίου δημιουργήθηκε το Εθνικό Δίκτυο Υποστήριξης για την Ένταξη των Μεταναστών (RNAIM). Το δίκτυο αυτό ενσωματώνεται από τα Εθνικά και τα Τοπικά Κέντρα Υποστήριξης για την Ένταξη των Μεταναστών (CNAIM και CLAIM). Οι χώροι αυτοί λειτουργούν σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, μέσω ολοκληρωμένων κέντρων παροχής υπηρεσιών, οι οποίες περιλαμβάνουν γενικές πληροφορίες, υποστήριξη στην νομιμοποίηση, τον τρόπο απόκτησης ιθαγένειας, τα εργασιακά δικαιώματα, την οικογενειακή επανένωση, τη στέγαση, την εθελοντική επιστροφή, την εκπαίδευση και την υγεία. Μέσω αυτών, σκοπεύουμε να δημιουργήσουμε μια υπηρεσία εγγύτητας, προωθώντας την άρθρωση των τοπικών δομών, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχύτερη ένταξη και επίλυση των προβλημάτων. Από τις μελέτες περιπτώσεων αναδείχθηκε η σημασία του ρόλου που διαδραματίζουν οι φοιτητικοί σύλλογοι, τα οικογενειακά δίκτυα και οι θρησκευτικές οντότητες, αναδεικνύοντας τον πολυτομεακό χαρακτήρα της ένταξης.

Ως προς το σημείο (ii) δύο συγκεκριμένα προγράμματα είναι αξιοσημείωτα. Το πρώτο εγκρίθηκε με το ψήφισμα αριθ. 151/2018, της 22ας Νοεμβρίου, με το οποίο υλοποιήθηκε το πρόγραμμα Choices. Αποστολή του είναι η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών και των νέων σε ευάλωτα περιβάλλοντα, ιδίως των απογόνων μεταναστών. Ένας από τους κύριους στόχους του είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων και βίας μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, όπου οι παραδοσιακές επιβλαβείς πρακτικές, η ταυτότητα φύλου ή η βία έχουν εξέχουσα θέση. Ένα δεύτερο μέτρο προέκυψε με τον νόμο 67/2004 της 25ης Μαρτίου, ο οποίος δημιούργησε ένα εθνικό μητρώο για τους ανήλικους αλλοδαπούς, ώστε να τους διασφαλίζεται η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση.

Ως προς το σημείο (iii) ξεχωρίζει ο Νόμος αριθ. 93/2017 της 2ας Αυγούστου, ο οποίος περιέχει μέτρα για την πρόληψη, την απαγόρευση και την καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, το χρώμα, την εθνικότητα, την καταγωγή ή το έδαφος καταγωγής. Το μέσο αυτό παρακολουθείται από την Επιτροπή για την Ισότητα και κατά των φυλετικών διακρίσεων, η οποία εποπτεύει θέματα που αφορούν την κοινωνική προστασία, τις κοινωνικές παροχές, την εκπαίδευση, την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και τον πολιτισμό. Η οπτική γωνία του φύλου είναι πιο εμφανής εδώ μέσω των συνεργιών που δημιουργούνται με την Επιτροπή για την Ιθαγένεια και την Ισότητα των Φύλων και την Επιτροπή για την Ισότητα στην Εργασία και την Απασχόληση. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ο ρόλος της APAV στην υποδοχή των μεταναστριών, ανεξάρτητα από το αν η κατάστασή τους έχει νομιμοποιηθεί ή όχι.

Οι γυναίκες που ερωτήθηκαν σημείωσαν τη βραδύτητα των διαδικασιών, αλλά ανέφεραν ως παράγοντα διευκόλυνσης την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές επιχορηγήσεις ή την υποκατάσταση του κράτους στην άσκηση των γονικών ευθυνών όταν υπάρχει ένας γονέας που αδυνατεί να ανταποκριθεί.

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο, θέτουμε στη διάθεση των φοιτητών την ακόλουθη ιστορία επιτυχίας μιας

μετανάστριας στην Πορτογαλία με τίτλο «The education of sons and daughters as a life project» (Η εκπαίδευση των γιων και των θυγατέρων ως σχέδιο ζωής), η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=Mzg=. Αυτή η ιστορία επιτυχίας δείχνει τη ζωή μιας γυναίκας της οποίας κύριος στόχος είναι να εξασφαλίσει στα παιδιά της τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες για να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Η ανάγκη υποστήριξης της ένταξης των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στο σχολείο αναφέρεται επίσης στην ιστορία επιτυχίας «From a dark city to a city of smiles!» (Από μια σκοτεινή πόλη σε μια πόλη γεμάτη χαμόγελα!), η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NTY=.

Πηγές

Promoção da Interculturalidade e da Integração de Proximidade – Manual para técnicos [Promotion of Interculturality and Integration of Proximity – Manual for technicians]

https://www.acm.gov.pt/documents/10181/41781/manual_net+%282%29_claii.pdf/a4e41597-2701-41ab-b321-9647823cdb40

Το εγχειρίδιο αυτό συνδυάζει τον προβληματισμό και τη γνώση μακροσκοπικού και θεωρητικού-ενοσιολογικού χαρακτήρα της ακαδημίας με τον προβληματισμό και τη μικρογνώση, που εδράζεται στην εμπειρία και τη βαθιά γνώση των προβλημάτων, που κατέχουν οι τεχνικοί και οι τεχνικοί που αναπτύσσουν δραστηριότητες στον τομέα της ένταξης των μεταναστών σε τοπικό επίπεδο.

Guia de Acolhimento para Migrantes [Reception Guide for Migrants]

<https://www.acm.gov.pt/documents/10181/0/Guia+de+Acolhimento+para+Migrantes/26d16add-11ef-4330-beb8-04ae262ad72b>

Αυτός ο Οδηγός Υποδοχής Μεταναστών είναι ένα απαραίτητο εργαλείο για όλους όσους, επί τόπου, επιδιώκουν να συμβάλουν στη βελτίωση της ένταξης των αλλοδαπών που επιλέγουν την Πορτογαλία ως χώρα για τα σχέδια ζωής τους.

Σλοβενία

Σε αυτό το κεφάλαιο, θέτουμε στη διάθεση των φοιτητών την ακόλουθη ιστορία επιτυχίας με πρωταγωνίστρια μια μετανάστρια στη Σλοβενία και τίτλο «Job-related opportunities, overcoming language barrier and challenges from the perspective of young migrant woman» (Ευκαιρίες που σχετίζονται με την εργασία, υπέρβαση του γλωσσικού εμποδίου και προκλήσεις από την οπτική γωνία μιας νεαρής μετανάστριας), η οποία είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NjY=. Αυτή η ιστορία επιτυχίας απεικονίζει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που σχετίζονται με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις ευκαιρίες για τους νέους μετανάστες από την οπτική γωνία του φύλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ
Γαλλία	Αναπτύσσεται ένα «μοντέλο κοινωνικής συμμετοχής» όπου κάθε άτομο είναι παράγοντας στη δική του ζωή. Βασίζεται επίσης στο μοντέλο οικογενειακής επανένωσης.	Ανάπτυξη συγκεκριμένων δράσεων και υπηρεσιών για μετανάστριες. Η διάσταση του φύλου και η χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση για τις κοινωνικές υπηρεσίες λαμβάνονται υπόψη όλο και περισσότερο.
Ελλάδα	Πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ προσφύγων και δικαιούχων επικουρικής προστασίας. Στην πράξη, οι δυσκολίες πρόσβασης στα δικαιώματα πηγάζουν από γραφειοκρατικά εμπόδια.	Ορισμένες από τις στρατηγικές είναι η προώθηση της πληροφόρησης και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες για τους νεοαφιχθέντες μετανάστες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.
Ιταλία	Η παρέμβαση πραγματοποιείται με αποκεντρωμένο τρόπο, σε διαφορετικά εδαφικά επίπεδα και με προσέγγιση έκτακτης ανάγκης.	Μερικές από τις στρατηγικές και τις δράσεις που αναπτύχθηκαν είναι οι εξής: υποδοχή, πολιτισμική-γλωσσική διαμεσολάβηση, γλωσσικά μαθήματα, σχολική εκπαίδευση των παιδιών, επαγγελματική κατάρτιση, δραστηριότητες με γυναίκες, υποστήριξη σε γραφειοκρατικές διαδικασίες, υποστήριξη στην εργασιακή ένταξη κ.λπ.
Πορτογαλία	Μέσω του Εθνικού Δικτύου Υποστήριξης για την Ένταξη Μεταναστών (RNAIM) δημιουργείται μια υπηρεσία εγγύτητας με βάση τη διάρθρωση των τοπικών δομών.	Δημιουργούνται συνέργειες με διαφορετικές επιτροπές για την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου.
Σλοβενία	Διαφορετικοί ΜΚΟ διαχειρίζονται τοπικά προγράμματα που περιλαμβάνουν κοινωνικές υπηρεσίες για μετανάστριες (π.χ. Zavod Tri žkofja Loka, Društvo UP Jesenice, Zavod PiNA Koper, Slovene Philatroph κ.λπ.)	Οι ΜΚΟ δίνουν τη δυνατότητα στις μετανάστριες να συμμετάσχουν στις δραστηριότητές τους. Σε ορισμένα προγράμματα και πρωτοβουλίες οι μετανάστριες αντιμετωπίζονται ως συνεργάτες και δίνεται προτεραιότητα στις ανάγκες τους. Οι μετανάστριες στοχεύονται επίσης σε προγράμματα για την προστασία των θυμάτων και σε τοπικά προγράμματα πολιτιστικής προβολής που εστιάζουν στην εθνική κουζίνα, στους χορούς, στη λαογραφία και άλλα.
Ισπανία	Αποκεντρωμένο μοντέλο όπου οι αρμοδιότητες των κοινωνικών υπηρεσιών εμπίπτουν στις αυτόνομες κοινότητες.	Ανάπτυξη προγραμμάτων που απευθύνονται αποκλειστικά σε μετανάστριες, όπως το Πρόγραμμα για μετανάστριες σε καταστάσεις κοινωνικής ευπάθειας. (Αυτόνομη κοινότητα της La Rioja)

Γενικές ιδέες

Γενικά, παρατηρείται ότι στα πλαίσια της μελέτης οι κοινωνικές υπηρεσίες παρέχουν μια υπηρεσία σε τοπικό επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται πιο άμεση και συγκεκριμένη προσοχή.

Είναι απαραίτητο να τονιστεί η σημασία της δημιουργίας συνεργειών μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων και ιδρυμάτων. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Ιταλίας, όπου έχουν δημιουργηθεί συνέργειες μεταξύ διαφόρων επιτροπών, κοινωνικών παραγόντων και ιδρυμάτων, σε διαφορετικά εδαφικά και επιχειρησιακά επίπεδα.

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Στην Ενότητα 6 εκτιμούμε τη σημασία της ανεξάρτητης εξέτασης του παράγοντα φύλου για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εγγύηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Στόχοι:

- Εκτίμηση της σημασίας της κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προκειμένου να ευνοηθεί η κοινωνική ευημερία και η ένταξη.
- Γνώση εφαρμογής της οπτικής του φύλου στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.
- Αναγνώριση των κύριων περιορισμών και προτάσεων για βελτίωση.
- Εντοπισμός καλών πρακτικών που προωθούν τη συμμετοχή των μεταναστριών στην τοπική περιοχή.

Προτείνονται οι ακόλουθες δραστηριότητες για την ενίσχυση της γνώσης:

Δραστηριότητα 1: Ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με τα δικαιώματα των γυναικών μεταναστριών:

- Επανεξέταση και αναγνώριση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που επισημαίνονται στο κείμενο και τα οποία είναι πιο ευαίσθητα στην κατάσταση των μεταναστριών.
- Προσδιορίστε ποιες μορφές διακρίσεων μπορεί να επηρεάσουν πιο άμεσα το φύλο στη μετανάστευση.
- Αναλογιστείτε ποιους κινδύνους πιστεύετε ότι είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν οι γυναίκες στη διαδικασία της μετανάστευσης;

Δραστηριότητα 2: Εξέταση της οπτικής του φύλου στις κοινωνικές υπηρεσίες και τη δημόσια πολιτική

- Προσδιορίστε παραδείγματα καλών πρακτικών που αναφέρονται στο κείμενο.
- Σκεφτείτε ποια άλλα μέτρα, εκτός από αυτά που προτείνονται στο κείμενο, θα μπορούσαν να ληφθούν για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστριών. Κάντε μια πρόταση με τουλάχιστον δύο μέτρα.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Όροι	Σημειώσεις	Πηγή
Κτήση ιθαγένειας	Κτήση ιθαγένειας θεωρείται οποιοσδήποτε τρόπος που μπορεί να γίνει κανείς υπήκοος, δηλαδή από τη γέννηση ή οποιαδήποτε στιγμή μετά τη γέννηση, αυτόματος ή μη, βάσει απόδοσης, δήλωσης, επιλογής ή εφαρμογής.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ιθαγένεια / υπηκοότητα	Ο συγκεκριμένος νομικός δεσμός μεταξύ ενός ατόμου και του κράτους του, που αποκτάται μέσω γέννησης ή πολιτογράφησης, είτε με δήλωση, επιλογή, γάμο είτε με άλλα μέσα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διπλή ιθαγένεια	Η ταυτόχρονη κατοχή δύο ή περισσότερων υπηκοοτήτων από το ίδιο πρόσωπο.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Μπλε κάρτα της Ε.Ε	Η εξουσιοδότηση που φέρει τον όρο Μπλε Κάρτα της ΕΕ που δίνει στον κάτοχό της το δικαίωμα να διαμένει και να εργάζεται στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ σύμφωνα με τους όρους της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τη Μπλε Κάρτα).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Οικογενειακή επανένωση	Η σύναψη οικογενειακής σχέσης που είναι είτε: α) η είσοδος και η διαμονή σε κράτος μέλος της ΕΕ, σύμφωνα με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση), από μέλη της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ («χορηγός»), προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή μονάδα, είτε η οικογενειακή σχέση προέκυψε πριν είτε μετά την είσοδο του χορηγού ή β) μεταξύ πολίτη της Ένωσης και υπηκόου τρίτης χώρας εγκατεστημένο εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος στη συνέχεια εισέρχεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενδοϋπηρεσιακώς	Υπήκοος τρίτης χώρας που υπόκειται σε	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο

μετατιθέμενος	προσωρινή απόσπαση από επιχείρηση εγκατεστημένη εκτός της επικράτειας κράτους μέλους της ΕΕ και με την οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας δεσμεύεται με σύμβαση εργασίας σε οντότητα που ανήκει στην επιχείρηση ή στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων εγκατεστημένος εντός αυτής της επικράτειας.	και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του αίματος	Ο προσδιορισμός της ιθαγένειας ενός ατόμου με βάση την ιθαγένεια των γονέων του (ή του ενός γονέα ή ενός συγκεκριμένου γονέα) κατά τη γέννηση του ατόμου-στόχου και κατά τη στιγμή της απόκτησης της ιθαγένειας από το άτομο-στόχο (τα δύο χρονικά σημεία διαφέρουν σε περιπτώσεις απόκτησης μετά τη γέννηση).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του εδάφους	Η αρχή ότι η ιθαγένεια ενός ατόμου καθορίζεται με βάση τη χώρα γέννησής του.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Επί μακρόν διαμένων	Υπήκοος τρίτης χώρας που έχει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, όπως προβλέπεται από τα άρθ. 4 έως 7 της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τους Μακρόν Διαμένοντες) ή όπως προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Απώλεια ιθαγένειας	Οποιοσδήποτε τρόπος απώλειας της ιδιότητας του πολίτη μιας χώρας, εκούσια ή ακούσια, αυτόματα ή με πράξη δημοσίων αρχών.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πολιτογράφηση	Οποιοσδήποτε τρόπος κτήσης ιθαγένειας μετά τη γέννηση που δεν κατείχε προηγουμένως το πρόσωπο-στόχος και που απαιτείται αίτηση από αυτό το πρόσωπο ή τον νομικό του εκπρόσωπο, καθώς και πράξη χορήγησης ιθαγένειας από δημόσια αρχή.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής	Οποιαδήποτε άδεια που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ που επιτρέπει σε υπήκοο τρίτων χωρών να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του,	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

	σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.265/2010 (Κανονισμός για τις θεωρήσεις εισόδου μακράς διαμονής).	09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Εποχικά εργαζόμενοι	Υπήκοος τρίτης χώρας που διατηρεί τον κύριο τόπο διαμονής του σε τρίτη χώρα και διαμένει νόμιμα και προσωρινά στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για την άσκηση δραστηριότητας που εξαρτάται από την πάροδο των εποχών, με μία ή περισσότερες εργασίες ορισμένου χρόνου και με συμβάσεις που συνάπτονται απευθείας μεταξύ του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας και του εργοδότη που είναι εγκατεστημένος σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενιαία άδεια	Άδεια διαμονής που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ μετά από ενιαία διαδικασία αίτησης, επιτρέποντας στο υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του για λόγους εργασίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Υπήκοος τρίτης χώρας	Κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και δεν είναι πρόσωπο που απολαμβάνει το δικαίωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ελεύθερη κυκλοφορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 2(5) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 (Κώδικας Συνόρων Σένγκεν).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής για εργασία	Σε παγκόσμιο πλαίσιο, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους που επιτρέπει την απασχόληση μεταναστών εργαζομένων στη χώρα υποδοχής κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο αναφέρεται το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας να εργάζεται στην επικράτειά του κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	Δικαιώματα υγειονομικής περίθαλψης που απολαμβάνουν υπήκοοι τρίτων χωρών (μετανάστες, αιτούντες διεθνούς προστασία και πρόσφυγες) στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις χώρες καταγωγής τους.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

Ωφέληματα κοινωνικής προστασίας	Μεταφορές, σε μετρητά ή σε είδος, μέσω συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε νοικοκυριά και άτομα για την απαλλαγή τους από το βάρος ενός ή περισσότερων από τους κινδύνους που ορίζονται στο σύστημα αμοιβαίας πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνική προστασία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Αφομοίωση	Η διαδικασία με την οποία η πολιτιστική έκφραση μιας μειονοτικής ομάδας απορροφάται στην κυρίαρχη κουλτούρα της χώρας υποδοχής. Η διαδικασία προκύπτει από δημόσια μέτρα και κοινωνικές πρακτικές που συμβάλλουν στο λεπτή εξάλειψη των πολιτισμικών στοιχείων προέλευσης, αντικαθιστώντας τα με τα χαρακτηριστικά του κυρίαρχου πολιτισμού που αφορούν τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τις αξίες και τις συμπεριφορές.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 34 Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 12.
Πολιτιστική ποικιλομορφία	Κοινότητα ή ομάδα στην οποία μπορεί να εντοπιστεί μια ποικιλία πολιτιστικών και κοινωνικών διαφορών. Αυτές οι διαφορές βασίζονται σε διάφορες μορφές εκφράσεων με βάση τη φυλή, την εθνότητα, την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, το γένος, την κοινωνικοοικονομική θέση, τη γλώσσα, τις σωματικές και ψυχολογικές ικανότητες, τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις παραδόσεις.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 41.
Αίσθημα του ανήκειν	Υποκειμενική εμπειρία που απορρέει από κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, σε ατομικό και δημόσιο επίπεδο, και που προκαλεί την αίσθηση του ανήκειν στη χώρα υποδοχής. Αυτό το συναίσθημα εξαρτάται από ένα σύνολο μεταβλητών, δηλαδή τη γλωσσική επάρκεια, τη συμμετοχή στις τοπικές κοινότητες, την ανταπόκριση στις κοινωνικές υπηρεσίες και το επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή. Το αίσθημα του ανήκειν επηρεάζεται από τη δυναμική μεταξύ του πολιτισμού από τη χώρα καταγωγής και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής.	Adapted Lähdesmäki, T., Mäkinen, K., Čeginskas, V. L. A., & Kaasik-Krogerus, S. (2021). Politics of Belonging: Concepts and Method. In <i>Europe from Below: Notions of Europe and the European among Participants in EU Cultural Initiatives</i> (pp. 25–44). Brill. http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1sr6j1b.7 Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 4.
Φύλο (γένος)	Κοινωνική κατασκευή διαφορετικών	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

	ρόλων που ανατίθενται σε άνδρες και γυναίκες που αφορούν οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές. Οι ρόλοι των φύλων θεωρούνται κατάλληλοι για άτομα ενός συγκεκριμένου φύλου και επηρεάζουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, οδηγώντας τελικά σε ανισότητες και διαφορετικές ίσες ευκαιρίες. Ο όρος φύλο (γένος) συχνά συγχέεται με το «βιολογικό φύλο», το οποίο περιλαμβάνει βιολογικές διαφορές.	(2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 8. Γραφείο του Ειδικού Συμβούλου για Θέματα Φύλου και Προώθηση των Γυναικών (OSAGI) Ηνωμένα Έθνη, Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, ορισμοί και έννοιες. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm
Ταυτότητα Φύλου	Εσωτερική και ατομική εμπειρία που αισθάνεται κάθε άτομο σχετικά με το φύλο με το οποίο ταυτίζεται, το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στο φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Η ταυτότητα φύλου μπορεί να είναι ίδια ή διαφορετική από το φύλο με το οποίο γεννήθηκε το άτομο και μπορεί ακόμη και να μην αντιστοιχεί σε κανένα από τα δύο. Τα άτομα μπορεί να συνειδητοποιήσουν την ταυτότητα φύλου τους σε διαφορετικά στάδια της ζωής και η έκφρασή της μπορεί να αποκαλυφθεί μέσω της ένδυσης, της συμπεριφοράς και της προσωπικής εμφάνισης. «Η ταυτότητα φύλου είναι μόνο μία από τις πολλές πιθανές κοινωνικές ταυτότητες».	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 18. Wood, W., Eagly, A. (2009).
Ταυτότητα	Η ταυτότητα μεταφράζει την εικόνα που έχει κάποιος για τον εαυτό του σε σχέση με τους άλλους. Από οντολογική άποψη, φέρει την ουσία της ύπαρξης, η οποία είναι μεταβλητή, ειδικά όταν λαμβάνει κανείς υπόψη χαρακτηριστικούς παράγοντες όπως η εθνικότητα, η εθνότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το φύλο και οι συμπεριφορές. Η ταυτότητα αναφέρεται σε κοινωνικές κατηγορίες και πηγές του αυτοσεβασμού ή της αξιοπρέπειας του ατόμου. Υπό αυτή την έννοια, το άτομο δεν υπάρχει απομονωμένο από το κοινωνικό του πλαίσιο. Με τη σειρά της, η κοινωνία δεν είναι αποκομμένη από διαδικασίες ταυτότητας, γεγονός που καθιστά την	Συμβούλιο της Ευρώπης, Γλωσσάρι βασικής ορολογίας https://www.coe.int/en/web/autobiography-intercultural-encounters/glossary Fearon, J. (1999). What is identity (as we now use the word)?, p. 3. https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-use-the-word-.pdf

Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης	έννοια ρευστή και ποικιλόμορφη. Δράσεις και συμπεριφορές που αναπτύχθηκαν με σκοπό την αποδόμηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων με στόχο τη μείωση των διακρίσεων με ταυτόχρονη προώθηση αποτελεσματικών συνθηκών συμμετοχής στην κοινωνία. Οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης ενημερώνουν και προωθούν ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, διευκρινίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών, μεταδίδοντας και παρακολουθώντας τη διαδικασία νομιμοποίησης στη χώρα υποδοχής, επισημαίνοντας λύσεις που σχετίζονται με την υγεία, την εκπαίδευση ή τη νομική υποστήριξη.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW).
Πολιτικές κοινωνικής ένταξης	Συνίστανται στο σχεδιασμό μέσων δημόσιας πολιτικής που εγγυώνται την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη σε όλους τους τομείς της ζωής. Οι στρατηγικές ένταξης επικεντρώνονται στη διασφάλιση της πλήρους συμμετοχής των πολιτών όλων των ομάδων (συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων). Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης εκφράζουν συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Στον τομέα της μετανάστευσης, οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης σχεδιάζονται σε τομείς όπως η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εργασία, τα συνεταιριστικά κινήματα και άλλα. Αυτές οι πρακτικές συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και στη ζωτικότητα της κοινωνίας των πολιτών, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη έκφραση της πολιτιστικής πολυμορφίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0.
Πρακτικές κοινωνικής ένταξης	Οι πρακτικές κοινωνικής ένταξης αναφέρονται στις ενέργειες, τις δυναμικές και τις στρατηγικές για την προώθηση της διαδικασίας βελτίωσης της ικανότητας, των ευκαιριών και της αξιοπρέπειας των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της ταυτότητάς τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.
Διαδικασίες ένταξης	Μέθοδος, συστήματα ή αλληλουχίες ενεργειών που διευκολύνουν ή επιτρέπουν την ενσωμάτωση στοιχείων μιας μειονοτικής ομάδας στην κυρίαρχη	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.

	ομάδα. Αυτές οι διαδικασίες είναι πολύπλοκες και πολυδιάστατες και συνεπάγονται την εξέταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μεταναστών και των κοινωνιών των χωρών διέλευσης ή προορισμού. Η ένταξη απαιτεί την πρόσβαση σε διαφορετικά είδη υπηρεσιών, την αγορά εργασίας και τον προσδιορισμό και τον σεβασμό ενός βασικού συνόλου αξιών που δεσμεύουν τους μετανάστες και τις κοινότητες υποδοχής σε έναν κοινό σκοπό.	
Ένταξη	Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ένταξη είναι μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας στέγασης από όλους τους μετανάστες και τους γηγενείς υπηκόους (EMN, 2018, σελ.214).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διαπολιτισμικότητα	Αναφέρεται στη σχέση μεταξύ των πολιτισμών. Οι διαπολιτισμικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από τη σκοπιμότητα των αλληλεπιδράσεων, της μάθησης και της αμοιβαίας ανταλλαγής μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Προβλέπουν μια αποτελεσματική συνύπαρξη μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς και τη δυνατότητα αποτελεσματικής ανταλλαγής γνώσεων και τρόπων ύπαρξης και ζωής. Η διαπολιτισμικότητα από την άποψη του φύλου (γένους) επιδιώκει να προωθήσει την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών καταπολεμώντας τα εμπόδια που διατηρούν τις ανισότητες.	UNESCO. Ποικιλομορφία Πολιτισμικών Εκφράσεων. https://en.unesco.org/creativity/in-terculturality Άρθρο 4.8 της Σύμβασης για την Προστασία και Προώθηση της Ποικιλομορφίας της Πολιτιστικής Έκφρασης.
Μετανάστευση	Ο όρος μετανάστευση προσδιορίζεται με μια ευρύτερη έννοια. Αντιστοιχεί σε μια διαδικασία μετατόπισης που καλύπτει κάθε είδους μετακίνηση ανθρώπων, ομάδων ή ατόμων από το ένα μέρος στο άλλο προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών και επιπέδων διαβίωσης. Η μετακίνηση ανθρώπων περιλαμβάνει τη διεθνή μετανάστευση (διασυνοριακή σε άλλο κράτος) και την εσωτερική μετανάστευση (μετακίνηση εντός της χώρας). Η διαδικασία μετανάστευσης θεωρείται πάντα με διάρκεια πάνω από ένα έτος ανεξάρτητα από τη διάρκεια, τη	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 255 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW)

	σύνθεση ή τα αίτια. Περιλαμβάνει τη μετανάστευση προσφύγων, εκτοπισμένων, ξεριζωμένων ατόμων, περιβαλλοντικών μεταναστών, οικονομικών μεταναστών και ατόμων που μετακινούνται για άλλους λόγους, π.χ. πολιτική δίωξη, συγκρούσεις, οικογενειακή επανένωση.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 132
Πολυπολιτισμικότητα	Ένα μοντέλο που προτείνει μια κοινωνία βασισμένη στην αρχή ότι ο καθένας έχει μια κοινότητα, κάθε κοινότητα έναν πολιτισμό και κάθε πολιτισμός τον δικό του χώρο και τα απaráβata όρια. Βασίζεται σε μια πολιτική που προσυπογράφει την αρχή της πολιτιστικής πολυμορφίας και υποστηρίζει το δικαίωμα διαφορετικών πολιτισμών και εθνοτικών ομάδων να διατηρούν διακριτές πολιτιστικές ταυτότητες διασφαλίζοντας τη δίκαιη πρόσβασή τους στην κοινωνία, ενστερνίζοντας τις συνταγματικές αρχές και τις κοινές αξίες που επικρατούν στην κοινωνία. Τονίζει τις πολιτισμικές διαφορές και τους διαφορετικούς πολιτισμούς που υπάρχουν ο ένας γύρω από τον άλλο χωρίς απαραίτητα μεγάλη επαφή ή συμμετοχική αλληλεπίδραση.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 142 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 265
Κοινότητα	Η κοινότητα είναι μια ομάδα ανθρώπων που ενώνονται με παρόμοια συμφέροντα και έχουν κοινά συμφέροντα. Με άλλα λόγια, είναι ομάδες οργανωμένες μεταξύ τους σύμφωνα με ορισμένους στόχους και μοιράζονται κοινές αξίες και πεποιθήσεις με βάση τη γλώσσα, τα έθιμα, την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, τη γεωγραφική θέση και την παγκόσμια προοπτική. Μέσα σε μια κοινότητα, είναι σύνηθες να δημιουργείται μια αμοιβαία ταυτότητα που είναι διαφορετική από άλλες ομάδες. Συνήθως οι κοινότητες μεταναστών υποστηρίζονται από άλλους μετανάστες από την ίδια εθνικότητα, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία και διατήρηση άτυπων δικτύων που παίζουν ρόλο στην καθοδήγηση και τη διατήρηση του δικού τους πολιτισμού για τις μελλοντικές γενιές.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.
Ενδυνάμωση	(γυναικών ε., μεταναστριών ε.) Είναι μια διαδικασία ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης, της αυτοπεποίθησης, της	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες

	αυτονομίας και της αυτοδιάθεσης ενός ατόμου, που έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο έλεγχο της ζωής του και μεγαλύτερη προσωπική ανάπτυξη, ικανότητα υπεράσπισης και αντίστασης στις αντιξοότητες. Απευθύνεται σε ομάδες που για διάφορους λόγους βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Η ενδυνάμωση των γυναικών περιλαμβάνει την προώθηση της αυξημένης συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλες τις πτυχές της ζωής. Η ενδυνάμωση των μεταναστριών πρέπει να βασίζεται στη βελτίωση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και των ικανοτήτων ως μέρος μιας διαδικασίας οικοδόμησης, συνεργασίας και αλληλεγγύης. Η ενδυνάμωση των γυναικών βασίζεται σε μια διαδικασία προόδου προς την ισότητα.	εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 22. Οντότητα των Ηνωμένων Εθνών για την Ισότητα των Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών. Έννοιες και ορισμοί. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm
Αλλοδαπός	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, ένα άτομο που δεν είναι υπήκοος (ιθαγενής ή πολίτης) ενός δεδομένου κράτους. Στο πλαίσιο της ΕΕ, πρόσωπο που δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ετερότητα	Η ετερότητα είναι μια έννοια φιλοσοφικής προέλευσης που σημαίνει «ο χαρακτήρας του άλλου» και «την αναγνώριση του άλλου στη διαφορά του/της», η διαφορά νοείται ως εθνική, κοινωνική, πολιτιστική ή θρησκευτική.	Lalande André, <i>Dictionnaire de philosophie</i>, éd. PUF, Paris, 1993
Εθνικοποίηση	Η εθνικοποίηση αναφέρεται σε μια διαδικασία κατά την οποία οι άνθρωποι λανθασμένα ή σωστά τοποθετούνται σε μια εθνική ομάδα με βάση την καταγωγή, την εμφάνιση ή τον τρόπο ζωής τους. Η συμπεριφορά των ανθρώπων εξηγείται κυρίως με βάση μια υποτιθέμενη εθνότητα.	Διαμορφώθηκε από Jean-Loup Amselle in <i>L'Ethnicisation de la France</i> (Éditions Lignes, 2011).
Ρατσισμός	Ρατσισμός, που ονομάζεται επίσης φυλετική διάκριση, είναι η πεποίθηση ότι οι άνθρωποι μπορούν να χωριστούν σε ξεχωριστές και αποκλειστικές βιολογικές οντότητες που ονομάζονται «φυλές». Ότι δηλαδή υπάρχει αιτιώδης σύνδεση μεταξύ κληρονομικών φυσικών χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, της διάνοιας, της ηθικής και άλλων πολιτιστικών και	https://www.britannica.com/topic/racism

	συμπεριφορικών χαρακτηριστικών· και ότι κάποιες φυλές είναι εγγενώς ανώτερες από άλλες.	
Θεσμικός ρατσισμός	Η έννοια του «θεσμικού ρατσισμού» χρησιμοποιείται για την ονομασία ενός φαινομένου που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι, παρά τη νομοθεσία που προωθεί την ισότητα μεταξύ των πολιτών, όσοι προέρχονται από μειονοτικά υπόβαθρα βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση. Ονομάζοντας το φαινόμενο, μπορούμε να προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τους μηχανισμούς και πιθανώς να καταπολεμήσουμε τις πηγές της ανισότητας.	"Le racisme institutionnel : de l'invention politique à la recherche d'outils", Audrey Osler, Hugh Starkey, Migrations Société, 2010/5 N° 131 pages 133 à 152 DOI 10.3917/migra.131.0133
Κρατικός ρατσισμός	Ο κρατικός ρατσισμός, που επίσης εννοείται ως «θεσμικός ρατσισμός», είναι ιστορικά θεσμοθετημένος ρατσιστικός διαχωρισμός. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται στη συνέχεια στην εθνική της διάσταση. Στη σύγχρονη εποχή στη Δύση, οι υποστηρικτές αυτής της έννοιας που συζητείται ή επικρίνεται την κατανοούν με την έννοια της συστημικής διάκρισης που αφορά το κράτος. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται σε μια κοινωνική κατασκευή.	Saïd Bouamama, <i>Des classes dangereuses à l'ennemi intérieur</i> , Syllepse Eds, 2021.
Φυλετισμός	Η έννοια του φυλετισμού αναφέρεται στη διαδικασία κατηγοριοποίησης και παραγωγής φυλετικών ιεραρχιών μέσα σε μια δεδομένη κοινωνία. Αυτή η διαδικασία συνίσταται στη ριζοσπαστικοποίηση των αντιληπτών διαφορών μεταξύ ατόμων ή ομάδων που ιεραρχούνται βάσει βιολογικών κριτηρίων, με σκοπό την κυριαρχία, την εκμετάλλευση ή τον αποκλεισμό των κατώτερων και αλλοιωμένων ομάδων εντός αυτής της σχέσης εξουσίας.	Suzie Telep, "Racialisation", <i>Langage et société</i> , 2021/HS1, pp. 289 à 292.
Σεξισμός	Ο σεξισμός είναι η διάκριση με βάση το φύλο ενός ατόμου ή κατ' επέκταση στο ίδιο το φύλο. Ο σεξισμός συνδέεται με την προκατάληψη και την έννοια των στερεοτύπων και των ρόλων των φύλων, που μπορεί να περιλαμβάνει την πεποίθηση ότι το ένα φύλο ή γένος είναι εγγενώς ανώτερο από το άλλο. Στην ακραία του μορφή, μπορεί να ενθαρρύνει τη σεξουαλική παρενόχληση, τον βιασμό ή άλλες μορφές σεξουαλικής βίας. Ο	Λεξικό Larousse

	σεξισμός αναφέρεται επίσης στις διακρίσεις λόγω φύλου με τη μορφή της ανισότητας των φύλων. Στόχος του σεξισμού είναι κυρίως οι γυναίκες.	
Διατομεακότητα	Η διατομεακότητα ή διατομεακισμός είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται στην κοινωνιολογία και την πολιτική σκέψη, η οποία αναφέρεται στην κατάσταση των ανθρώπων που βιώνουν πολλές μορφές διαστρωμάτωσης, κυριαρχίας ή διακρίσεων ταυτόχρονα σε μια κοινωνία.	Patricia Hill Collins, <i>Intersectionality as Critical Social Theory: Intersectionality as Critical Social Theory</i> , Duke University Press, 2019
Καταπίεση	Η κοινωνική καταπίεση αναφέρεται στην καταπίεση που επιτυγχάνεται με κοινωνικά μέσα και έχει κοινωνική εμβέλεια – επηρεάζει ολόκληρες κατηγορίες ανθρώπων. Συμβαίνει κάθε φορά που μια ομάδα κατέχει την εξουσία πάνω σε μια άλλη στην κοινωνία μέσω του ελέγχου των κοινωνικών θεσμών, νόμων, εθίμων και κανόνων της κοινωνίας.	https://www.crrf-fcrr.ca/fr/bibliotheque/glossaire-fr-fr-1/item/27171-oppression-sociale
Νομιμοποίηση	Στο πλαίσιο της ΕΕ, κρατική διαδικασία με την οποία παρανόμως στους διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών απονέμεται νόμιμος κατάσταση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf , σελ.315
Ξενοφοβία	Στάσεις, προκαταλήψεις και συμπεριφορές που απορρίπτουν, αποκλείουν και συχνά δυσφημούν πρόσωπα, με βάση την αντίληψη ότι είναι ξένοι ή ξένοι στην κοινότητα, κοινωνία ή εθνική ταυτότητα.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf , σελ.407
Αλλοφοβία	Αποστροφή προς την ετερότητα ή εχθρική συμπεριφορά προς άτομα από άλλη κουλτούρα ή θρησκεία.	http://www.encyclopedie.fr/definition/allophobie
Ισλαμοφοβία	Η Ισλαμοφοβία είναι ένας πολύσημος όρος, ο οποίος ετυμολογείται ως ο φόβος ή ο τρόμος του Ισλάμ, αλλά μπορεί επίσης να σημαίνει εχθρότητα προς το Ισλάμ ή τους Μουσουλμάνους, αν και δεν υπάρχει συναίνεση σήμερα.	Προσαρμοσθήκα από La Commission nationale consultative des droits de l'Homme (CNCDH) στην ετήσια έκθεσή της για το 2013
Κοινωνική πρόνοια	(σ. ευεξία) Η ευημερία μιας κοινότητας ή μιας κοινωνίας γενικότερα, αντανάκλαται στην ευημερία των μεμονωμένων μελών της με ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα υγείας και οικονομίας [προσαρμογή από το Λέξικο,	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, 2019, <i>Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση</i> , σελ. 197 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022.

	2022 & OxfordReference, 2022]. Κοινωνική πρόνοια ή Σ. προστασία. Το σύνολο των οργανωμένων δημόσιων (κρατικών/κυβερνητικών) ή ιδιωτικών υπηρεσιών, πολιτικών και προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη, μείωση και εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών ευπαθειών στη φτώχεια και τη στέρηση μειονεκτούντων ομάδων (φτωχοί, ασθενείς, ηλικιωμένοι κ.λπ.).	
Κράτος πρόνοιας (σύστημα)	Ένα πολιτικό σύστημα στο οποίο το κράτος αναλαμβάνει να προστατεύει την ατομική και συλλογική ευημερία των πολιτών του, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν οικονομική ή κοινωνική ανάγκη, παρέχοντας μια σειρά από υπηρεσίες όπως υγειονομική περίθαλψη, ανεργία, εκπαίδευση, συντάξεις και άλλα επιδόματα πρόνοιας. ένα κράτος/έθνος/χώρα που χαρακτηρίζεται από τη λειτουργία του συστήματος του κράτους πρόνοιας, που χρηματοδοτείται τόσο από τη φορολογία όσο και από την εθνική ασφάλιση.	Προσαρμογή από το Λεξικό Cambridge, 2022 & Λεξικό, 2022 & Giddens, 2009, <i>Sociology</i> , p. 1137 & OxfordReference, 2022 & Merriam-Webster, 2022.
Ανθρώπινα δικαιώματα	(οπτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων) Συμφωνημένα διεθνή πρότυπα που αναγνωρίζουν και προστατεύουν την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα κάθε ατόμου, χωρίς καμία διάκριση (Κύριο Γλωσσάρι Όρων της UNHCR). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου και ορίζονται σε μια ποικιλία εθνικών, περιφερειακών και διεθνών νομικών εγγράφων που γενικά αναφέρονται ως μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα [EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 195]. Ένα σύνολο βασικών δικαιωμάτων που θεωρούνται ότι ανήκουν σε όλα τα άτομα και τα οποία κάθε άνθρωπο ον πρέπει να έχει δικαίωμα. αστικά και πολιτικά δικαιώματα: το δικαίωμα στη ζωή, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία, την ελευθερία της έκφρασης ή την ελευθερία από παράνομη φυλάκιση, βασανιστήρια, εκτέλεση· κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δικαιώματα: δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτισμό, δικαίωμα στη πρόσβαση σε φαγητό, στην εργασία και στην εκπαίδευση.	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i> , σελ. 19 & OxfordReference, 2022 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Λεξικό, 2022.

(Ανθρώπινα) δικαιώματα γυναικών	(συν. ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών). Δικαιώματα που προάγουν μια θέση νομικής, πολιτικής και κοινωνικής ισότητας των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες και της δίκαιης μεταχείρισης για τις γυναίκες, καθώς και για τους άνδρες, σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών ως αναπαλλοτρίωτο, αναπόσπαστο και αδιαίρετο μέρος των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή η αναγνώριση ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα και ότι οι γυναίκες βιώνουν αδικίες αποκλειστικά λόγω του φύλου τους.	Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 &Cambridge Λεξικό, 2022 &Merriam-Webster, 2022. Προσαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης, σελ. 4 & Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο, σελ. 31.
Προστασία (ανθρωπίνων) δικαιωμάτων	Προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα (ΠΑΔ). Η ΠΑΔ είναι ένα εννοιολογικό πλαίσιο για τη διαδικασία της ανθρώπινης ανάπτυξης που βασίζεται κανονιστικά στα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στοχεύει λειτουργικά στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: αυτή η προσέγγιση συνεπάγεται συνειδητή και συστηματική προσοχή στα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις πτυχές της ανάπτυξης. Ο στόχος της ΠΑΔ είναι να δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους (κατόχους δικαιωμάτων) να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους και να ενισχύσει το κράτος (φορείς του καθήκοντος) να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι υποχρεώσεις των κρατών για τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτούν από αυτά να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών, μαζί με τα δικαιώματα των ανδρών και των αγοριών.	Προσαρμογή από τη UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 9.
Χειραφέτηση/Απελευθέρωση	(γυναικών α., μεταναστριών α.) Η δράση ή η διαδικασία χειραφέτησης, δηλαδή η απελευθέρωση από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς, δηλαδή από τον έλεγχο ή την εξουσία άλλου ατόμου· η ενέργεια ή η διαδικασία	Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 &Merriam-Webster, 2022 &Cambridge Λεξικό, 2022. Γυναικεία/γυναικεία χειραφέτηση ή απελευθέρωση των γυναικών: η

	απελευθέρωσης από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς και παροχή κοινωνικής ή πολιτικής ελευθερίας και δικαιωμάτων (συν. απελευθέρωση, π.χ. χειραφέτηση από τη δουλεία). η πράξη της απελευθέρωσης από οποιαδήποτε ελεγκτική επιρροή, όπως παραδοσιακά ήθη ή πεποιθήσεις.	δράση ή η διαδικασία για την επίτευξη της ισότητας για τις γυναίκες σε όλους τους τομείς της κοινωνίας (π.χ. το <i>κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών</i>) Προσαρμογή από το Λεξικό του Cambridge, 2022.
Ισότητα των φύλων	(συν. <i>Ισονομία/ισοτιμία των φύλων, ισότητα φύλων, σεξουαλική ισότητα</i>). Η πράξη της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών: η ισότητα των φύλων δεν συνεπάγεται ότι οι γυναίκες και οι άνδρες είναι το ίδιο, αλλά ότι έχουν ίση αξία και ότι πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης. Η κατάσταση στην οποία η πρόσβαση σε δικαιώματα ή ευκαιρίες δεν επηρεάζεται από το φύλο. Η έννοια ότι οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια έχουν ίσες συνθήκες, μεταχείριση και ευκαιρίες για να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους και να συμβάλουν και να επωφεληθούν από την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ανάπτυξη.	Cambridge Λεξικό, 2022. Oxford Reference, 2022; Lexico, 2022. UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i> , σελ. 3.
Ανισότητα των φύλων	Οι διαφορές στο καθεστώς, τη δύναμη και το κύρος που έχουν οι γυναίκες και οι άνδρες σε ομάδες, συλλογικότητες και κοινωνίες.	Giddens, 2009, <i>Sociology</i> , p. 1119.
Οπτική του φύλου	(σε <i>σπουδές σχετικά με την μετανάστευση</i>) Η οπτική του φύλου αναγνωρίζει ότι οι διαφορές στις εμπειρίες ζωής με βάση το φύλο συχνά οδηγούν σε κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και άλλες ανισότητες για τις γυναίκες και τα κορίτσια: Εφαρμόζεται στην ανάπτυξη πολιτικής και στην παροχή υπηρεσιών, η οπτική του φύλου μπορεί να συμβάλει στην προώθηση θετικών αλλαγών στη ζωή τους. Συνεπάγεται περαιτέρω συνείδηση του φύλου που αναγνωρίζει τη συνάφεια του φύλου στις πολλαπλές κοινωνικές του διαστάσεις και περιλαμβάνει, τόσο ως έννοια όσο και ως δράση, «τη γνώση και την κατανόηση των διαφορών στους	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i> , σελ. 19. (CambridgeΛεξικό, 2022)Προσαρμογή απόLarou, Campani, 2017, σελ. 91-92. Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 899.

	ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, ειδικά στο χώρο εργασίας». Όσον αφορά την έρευνα και την ανάλυση, η οπτική του φύλου συνεπάγεται αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την προκατάληψη των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση και την αναγνώριση των μεταναστριών ως ενεργών συμμετεχόντων.	
Σtereότυπο (α) (κοινωνικά)	Μια προκατασκευασμένη, τυποποιημένη, σταθερή και άκαμπτη νοητική εικόνα ή χαρακτηρισμός που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων ή καλύτερα την τάξη, τον τύπο ή την κοινότητα στην οποία ανήκουν: ένα στερεότυπο υποδηλώνει μια υπεραπλουστευμένη γνώμη, προκατειλημμένη στάση ή άκριτη κρίση που μπορεί να οδηγήσει σε αντιμετωπίζοντας τους ανθρώπους με συγκεκριμένο τρόπο (π.χ. σεξουαλικά και φυλετικά στερεότυπα, το στερεότυπο της γυναίκας ως φροντιστή). Αποδίδεται σε μια συγκεκριμένη εθνική/εθνική, πολιτιστική ή φυλετική ομάδα, ένα τέτοιο γενικευμένο σύνολο χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών γεννά ψευδείς προσδοκίες ότι τα μεμονωμένα μέλη της ομάδας θα συμμορφωθούν με αυτά.	Προσαρμογή από Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Λεξικό, 2022 & Oxford Reference, 2022 & Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1134 & Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 28.
Σtereότυπο με βάση το φύλο (στερεότυπο φύλου)	(συν. στερεότυπα για το ρόλο του φύλου, σεξουαλικά στερεότυπα). Γενίκευση των διαφορών με βάση το φύλο που βλέπουν ορισμένες στάσεις, συναισθήματα και συμπεριφορές ως χαρακτηριστικό του τι σημαίνει να είσαι γυναίκα ή άνδρας, δηλαδή η υπόθεση ότι ορισμένοι κοινωνικοί ρόλοι, συμπεριφορές και επαγγέλματα πρέπει να περιορίζονται σε μέλη ενός φύλου. Τα στερεότυπα φύλου μπορεί να είναι αρνητικά (π.χ. <i>οι γυναίκες είναι κακοί οδηγοί, οι άντρες δεν μπορούν να αλλάξουν πάνες</i>) και καταφατικά (π.χ. <i>οι γυναίκες φροντίζουν καλύτερα, οι άνδρες είναι ισχυρότεροι</i>): τα στερεότυπα των ανδρών είναι συνήθως πιο θετικά από τα στερεότυπα των γυναικών, καθώς θεωρούνται οι άνδρες πιο ανεξάρτητοι και με μεγαλύτερη φυσική αντοχή. Τα αρνητικά στερεότυπα για τις	Προσαρμογή από Oxford Reference, 2022 & UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5 & Encyclopedia.com, 2019.

	γυναίκες έχουν συνήθως τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες σε μια κοινωνία λόγω της έλλειψης αυτοσεβασμού και αυτοπεποίθησης που μεταδίδεται στις γυναίκες από τις κοινωνικές προκαταλήψεις. Τα στερεότυπα για το φύλο καθίστανται επιβλαβή όταν περιορίζει την ικανότητα του ατόμου να κάνει τις επιλογές της ζωής του, όπως εκπαίδευση, επαγγελματική πορεία ή προσωπικές ικανότητες (βλ. επίσης, π.χ. <i>εργαζόμενοι και οι υπάλληλοι αρχειοθέτησης πρέπει να είναι γυναίκες</i>).	
Προκατάληψη	Η κατοχή προκατασκευασμένων ιδεών για ένα άτομο ή ομάδα, ιδέες που είναι ανθεκτικές στην αλλαγή ακόμη και ενόψει νέων πληροφοριών. Η προκατάληψη μπορεί να είναι είτε θετική είτε αρνητική. Τις περισσότερες φορές, μια προκατάληψη αποτελείται από δυσμενείς ή μεροληπτικές συμπεριφορές έναντι ατόμων διαφορετικών κατηγοριών: φυλετικές, σεξουαλικές και άλλα είδη προκατάληψης μπορεί να υπάρχουν σε επίπεδο προσωπικών σχέσεων και ατομικής συμπεριφοράς, καθώς και να θεσμοθετηθεί ως νομική ή διοικητική πολιτική.	Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1128. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 22.
Προκατάληψη με βάση το φύλο	(syn. προκατάληψη του φύλου, μεροληψία λόγω φύλου) Οι διαφορές ρόλων των φύλων αντικατοπτρίζουν προκαταλήψεις ή μεροληψίες, δηλαδή μια αρνητική στάση απέναντι στους άλλους που βασίζεται σε κοινωνικά στερεότυπα για τις γυναίκες και τους άνδρες και σε μια προκατάληψη για τα άτομα εκείνα που δεν έχουν προηγούμενη γνώση ή εμπειρία. Η προκατάληψη του φύλου, δηλαδή η άδικη διαφορά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι γυναίκες και οι άνδρες (μεροληπτική συμπεριφορά λόγω φύλου), έχει ως αποτέλεσμα να ευνοείται εύκολα το ένα φύλο έναντι του άλλου, συνήθως άνδρες και αγόρια έναντι των γυναικών και των κοριτσιών.	Προσαρμογή από Encyclopedia.com, 2019. Προσαρμογή από CambridgeΛεξικό, 2022 UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 3.

Εκμετάλλευση με βάση το φύλο	Εκμετάλλευση. Μια κοινωνική ή θεσμική σχέση στην οποία η μια ομάδα ωφελείται σε βάρος της άλλης μέσω μιας ανισορροπίας στην εξουσία. Η πράξη εκμετάλλευσης κάτι ή κάποιου, ειδικότερα η πράξη εκμετάλλευσης άδικου πλεονεκτήματος άλλου προς όφελός του (π.χ. σεξουαλική εκμετάλλευση, καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, επαιτεία, δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία, την υποτέλεια, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων, η αφαίρεση οργάνων κ.λπ.) (πηγή: Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, 2. Aufl., 2011).	Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1118. Προσαρμογή από EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 151. Η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση είναι μια μορφή βίας με βάση το φύλο [PSEA].
Έμφυλη βία	ΕΒ(συν. έμφυλη βία, βλάβη με βάση το φύλο). Ένας γενικός όρος για κάθε επιβλαβή πράξη που διαπράττεται ενάντια στη θέληση ενός ατόμου και βασίζεται σε κοινωνικά αποδιδόμενες διαφορές φύλου. Η φύση και η έκταση συγκεκριμένων τύπων έμφυλης βίας ποικίλλει ανάλογα με τους πολιτισμούς, τις χώρες και τις περιοχές. αυτές οι πράξεις μπορούν να συμβούν δημόσια ή ιδιωτικά. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή ταλαιπωρία. απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμός και άρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών· αναγκαστικός/πρόωρος γάμος και άλλες στερήσεις της ελευθερίας· σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης/κακομεταχείρισης, της εμπορίας ανθρώπων και της καταναγκαστικής πορνείας· ενδοοικογενειακή βία; επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικών· γεννητικών οργάνων, οι δολοφονίες τιμής και η κληρονομιά χηρών. Η βία με βάση το φύλο χρησιμοποιείται συχνά στο ίδιο πλαίσιο με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών (<i>Βία κατά των Γυναικών, ΒκΓ</i>), ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 81&UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 2.

	βία με βάση το φύλο μπορεί να επηρεάσει οποιονδήποτε.	
Προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	Ευαίσθητη ως προς στο φύλο. Αντιμετωπίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου. Ευαισθησία ως προς το φύλο: η ικανότητα αναγνώρισης, ανάδειξης και αποκατάστασης υφιστάμενων διαφορών, ζητημάτων και ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και η ενσωμάτωσή τους σε στρατηγικές και δράσεις· βαθμός ενσωμάτωσης της προοπτικής του φύλου σε δράσεις και πολιτικές, δηλαδή αντιμετώπιση των κανόνων φύλου, των ρόλων και της πρόσβασης σε πόρους στο βαθμό που απαιτείται για την επίτευξη καθορισμένων αναπτυξιακών στόχων.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zohnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 13-14, 17.
Εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	Ισοτιμία στην εκπαίδευση. Αναφέρεται σε ισοδύναμα ποσοστά ανδρών και γυναικών σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα (σε σχέση με τον πληθυσμό ανά ηλικιακή ομάδα). Η ισοτιμία είναι απαραίτητη αλλά όχι επαρκής για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση: καθολική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ειδική εντολή για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων που υπονομεύουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Εξαλείψτε τις ανισότητες μεταξύ των φύλων σε όλα τα επίπεδα και βεβαιωθείτε ότι οι εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις είναι ευαίσθητες ως προς το φύλο για τη δημιουργία αποτελεσματικών περιβαλλόντων μάθησης. Το ψήφισμα 70/138 της Γενικής Συνέλευσης σημείωσε ότι το ίσο δικαίωμα των κοριτσιών σε ποιοτική εκπαίδευση είναι κεντρικό στοιχείο της ατζέντας για την αειφόρο ανάπτυξη.	UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 6. UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 10.
Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου	(συν. πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, πολιτικές για το φύλο). Πολιτικές που γνωρίζουν και	Προσαρμογή από UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zohnina, 2009,

	αντιμετωπίζουν τις διαφορές των φύλων. Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο: οι πολιτικές που αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες (όπως και οι άνδρες) είναι φορείς ανάπτυξης και ότι συχνά περιορίζονται με διαφορετικό τρόπο από τους άνδρες, πράγμα που σημαίνει ότι οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι προτεραιότητές τους μπορεί να διαφέρουν και μερικές φορές να συγκρούονται. Σχεδιασμός φύλου: μια προσέγγιση σχεδιασμού που αναφέρεται στη διαδικασία σχεδιασμού αναπτυξιακών προγραμμάτων και πολιτικών που είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο, που σημαίνει αναγνώριση και συνεκτίμηση του αντίκτυπου των διαφορετικών ρόλων που διαδραματίζουν οι γυναίκες και οι άνδρες στην κοινωνία και το γεγονός ότι συχνά έχουν διαφορετικούς ανάγκες στην κοινότητα ή τον τομέα-στόχο.	Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο, σελ. 14-15. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 14 & UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5.
Μετανάστρια ως παθητικό θύμα	Ο ρόλος της υπηρεσίας είναι ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας για μια έμφυλη περιγραφή της μετανάστευσης, καθώς συχνά υποτίθεται ότι οι γυναίκες «ακολουθούν» τους άνδρες και ο ρόλος τους στη μετανάστευση είναι αντιδραστικός και όχι προληπτικός, καθώς η μετανάστευση αντιμετωπίζεται ως φαινόμενο που περιλαμβάνει τους άνδρες μόνο ως ενεργούς φορείς. Κοιτάζοντας πίσω, ορισμένες έρευνες φαίνεται να έχουν εμμονή με την οικονομία και την τάξη αποκλείοντας άλλους παράγοντες, ενώ κάποιες άλλες έδωσαν προσοχή στα θέματα φύλου [προσαρμογή από Kofman, Phizacklea, Raghuram, Sales, 2001, σελ. 23]. Μια τέτοια στερεότυπη άποψη ενισχύει την έννοια των μεταναστριών ως παθητικών πρακτόρων, δηλαδή «οπαδών» και «εξαρτώμενων», των οποίων η απασχόληση (όπου εμφανίζεται) γίνεται επίσης δευτερεύουσας σημασίας.	Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 897 & Kofman, 1999, σελ. 273.
Η μετανάστρια ως ενεργό υποκείμενο	(παράγοντας της μεταναστευτικής της εμπειρίας) Η πράξη της θεώρησης της κατάστασης των μεταναστριών ως ενεργών	Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 895, 899 & Kofman, 1999, σελ. 270, 273-274, 286.

	συμμετεχόντων στις μεταναστεύσεις. Αυτή η αλλαγή στην αντίληψη και την αναγνώριση των ρόλων οφείλεται στην διέγερση του ενδιαφέροντος για τις μετανάστριες από την έρευνα και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στην αυξανόμενη συνειδητοποίηση της προκατάληψης των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση: οι προκύπτουσες αναφορές συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ανισορροπίας και στην απεικόνιση ενεργών μεταναστριών που αναπτύσσουν μεμονωμένες στρατηγικές και συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του νοικοκυριού. Μια τέτοια προσέγγιση υποστηρίχθηκε περαιτέρω με την παρατήρηση μεμονωμένων γυναικών που διαχειρίζονται το δικό τους πρόγραμμα μετανάστευσης ως ενεργά άτομα.	
Διπλή (ή Τριπλή) απομόνωση & περιθωριοποίηση και καταπίεση	(των γυναικών μεταναστριών) Το φύλο και η εθνικότητα, καθώς και η ενασχόληση με την οικιακή εργασία, που στερούνται κοινωνικής αναγνώρισης, καθιστούν τις μετανάστριες υποταγμένες σε μια τριπλή περιθωριοποίηση: κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική. Σε αυτόν τον τομέα, ο επαγγελματικός διαχωρισμός καταλαμβάνει μια ιδιαίτερη θέση, που σημαίνει: τη συγκέντρωση γυναικών και ανδρών σε διαφορετικούς τύπους και επίπεδα δραστηριότητας και απασχόλησης, με τις γυναίκες να περιορίζονται σε ένα στενότερο φάσμα επαγγελμάτων (οριζόντιος διαχωρισμός) από τους άνδρες και στο χαμηλότερο βαθμό εργασίας (κάθετος διαχωρισμός)	Campani, 2007, σελ. 5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4.
Οι διαφορές των μεταναστριών	(η συνθήκη του να είναι κανείς μετανάστης και γυναίκα) Μια προσέγγιση εξέτασης της ποικιλομορφίας των εμπειριών των μεταναστριών και των τρόπων με τους οποίους η τάξη, η φυλή/εθνικότητα, η εργασία και άλλες μεταβλητές διασταυρώνονται με το φύλο: αυτοί και άλλοι παράγοντες είναι όλοι σημαντικοί ενώ αντιμετωπίζονται οι μετανάστριες στη διπλή τους κατάσταση να είναι μετανάστριες και γυναίκα ως αφετηρία	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 31-32.

	των διαφορετικότητων τους.	
Φυλή	Υπάρχει στις μέρες μας μια ευρεία επιστημονική συναίνεση για την ανυπαρξία φυλής με βιολογική έννοια. Ο όρος φυλή χρησιμοποιείται στην καθημερινή γλώσσα με μια ευρύτερη έννοια που αναφέρεται σε εθνότητες και κοινωνική ομάδα με κοινή καταγωγή. Η έννοια της εθνότητας έχει οριστεί ευρέως από την ανθρωπολογία, αναφερόμενη επίσης σε χαρακτηριστικά που αποδίδονται είτε από την εξω-ομάδα ή/και την ενδο-ομάδα, αλλά πάντα σχετίζονται με την πολιτιστική ιστορία και τις σχέσεις ετερότητας, περισσότερο με στατικές φυσικές διαφορές μεταξύ των ομάδων.	Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων (2019). «Δήλωση ΑΑΡΑ για τη φυλή και τον ρατσισμό». Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Barth, F. (1970). <i>Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organisation of Culture Difference</i>. London: George Allen & Unwin. Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, Recomendación general relativa al artículo 1 de la Convención (1999), anexo 5 al informe del Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, documento A/54/18 de las Naciones Unidas, párr. 1; Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados (ACNUR), Manual y Directrices sobre Procedimientos y Criterios para Determinar la Condición de Refugiado (2011), documento HCR/1P/4/Spa/Rev.3 del ACNUR
Ρατσισμός	Οποιαδήποτε θεωρία, δόγμα, ιδεολογία ή ομάδα ιδεών που υποστηρίζει την ανωτερότητα μιας ομάδας ανθρώπων έναντι των άλλων, με βάση τα πολιτισμικά, εθνικά σωματικά χαρακτηριστικά τους.	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019):

		Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διαμερικανική Σύμβαση κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων και των συναφών μορφών μισαλλοδοξίας (εγκρίθηκε στις 5 Ιουνίου 2013 και ισχύει από τις 11 Νοεμβρίου 2017), άρθ. 1, παράγρ. 4.
Διαχωρισμός	Η πράξη με την οποία ένα άτομο ή μια ομάδα διαχωρίζεται από άλλα με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την εθνικότητα ή την εθνική καταγωγή.	Berry, J. W. (2007). Acculturation strategies and adaptation. In J. E. Lansford, K. Deater-Deckard, & M. H. Bornstein (Eds.), <i>Immigrant families in contemporary society</i> (pp. 69–82). Guilford Press. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI): Σύσταση γενικής πολιτικής αριθ. 7: Εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων
Κοινωνική ταυτότητα μετανάστριας	(κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και άλλες συνθήκες) Μπορούμε να κατανοήσουμε την κατασκευή κοινωνικής ταυτότητας ως μια δράση που στοχεύει στον ορισμό ή τον χαρακτηρισμό του εαυτού μας και συχνά σε σχέση με τα συναισθήματα του ανήκειν και της προσκόλλησης σε διαφορετικές ομάδες (οικογένεια, πολιτισμική ομάδα, φύλο, κ.λπ.). Η δράση της ταύτισης εκτελείται συχνά μέσω αφηγήσεων, οι οποίες προσφέρουν νόημα σε τροχιές ζωής που έχουν γνωρίσει σημεία καμπής, όπως η μετανάστευση. Η κοινωνική ταυτότητα ενός ατόμου δομείται επίσης σε διάλογο με κοινωνικές κατηγορίες. Υπό αυτή την έννοια, η κοινωνική ταυτότητα μιας μετανάστριας ενσωματώνει κοινωνικές κατηγορίες και σχήματα που	Abrams, D., & Hogg, M. A. (1990). An introduction to the social identity approach. <i>Social identity theory: Constructive and critical advances</i>, 1-9. Benwell, B. (2006). <i>Discourse and identity</i>. Edinburgh University Press. De Fina, A. (2003). Identity in narrative. A study of immigrant discourse, 251. Harré, Rom; Moghaddam, Fathali M. (2015). "Positioning Theory". <i>The International Encyclopedia of Language and Social Interaction</i>: 1–9. Macías-Gómez-Estern, B. & Vasquez, O. (2015): Identity construction in narratives of migration. In Hansen, Jensen &

	σχετίζονται με το φύλο, τη μετανάστευση και τις κοινωνικο-πολιτισμικές και οικονομικές συνθήκες, καθώς αναπαράγονται ή αντιστέκονται στη δική της πρακτορική προσωπική αφήγηση και την καθημερινή της τοποθέτηση.	Berliner (Eds.): <i>Conceptual and applied approaches to self in culture in mind</i>. Aalborg University Press. Aalborg.
Πολιτισμική ικανότητα	(στις σπουδές σχετικά με την μετανάστευση και στις κοινωνικές υπηρεσίες) Τα πρότυπα ορίζουν την πολιτιστική ικανότητα ως τη διαδικασία μέσω της οποίας άτομα και συστήματα σχετίζονται με σεβασμό και αποτελεσματικότητα με ανθρώπους όλων των πολιτισμών, γλωσσών, τάξεων, εθνοτικών καταβολών, θρησκειών και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας με τρόπο που αναγνωρίζει, επιβεβαιώνει και εκτιμά την αξία των ατόμων, οικογενειών και κοινοτήτων, προστατεύοντας και διαφυλάσσοντας την αξιοπρέπεια του καθενός. Η πολιτιστική ικανότητα μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της διαπολιτισμικής εμπειρίας και σχετίζεται με την «αποφυσικοποίηση» και τη συνείδηση των δικών τους πολιτισμικών αξιών και πρακτικών.	Ann Marie Garran & Lisa Werkmeister Rozas (2013) Cultural Competence Revisited, <i>Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work</i>, 22:2, 97-111, DOI: 10.1080/15313204.2013.78533 Laluzza J.L. & Macías-Gómez-Estern, B. (2020): Border crossing. A service-learning approach based on transformative learning and cultural-historical Psychology (Cruzando la frontera. Una aproximación al aprendizajeserviciodesde el aprendizajetransformativo y la psicología histórico-cultural), <i>Culture and Education</i>, 32(3), 556-582 https://doi.org/10.1080/11356405.2020.1792755. Macías-Gómez-Estern, B. (2021). Critical Psychology for Community Emancipation: Insights from Socio-educative Praxis in Hybrid Settings. In <i>New Waves in Social Psychology</i> (pp. 25-54). Palgrave Macmillan, Cham.
Κοινωνικές ευκαιρίες	Γενικά χρησιμοποιείται για να αναφέρεται στην ιδέα ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές αναπτυξιακές αντικειμενικές δυνατότητες με βάση το περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσονται και συμμετέχουν. Έχει να κάνει με τη διαφορετική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνική πρόοδο, οικονομική υποστήριξη, κοινωνικό κεφάλαιο, αναψυχή κ.λπ. Οι κοινωνικές ευκαιρίες μπορεί να είναι δύσκολο να μετρηθούν καθώς σχετίζονται με υποκειμενικά καθορισμένες επιθυμίες και ανάγκες.	Elster, J. (2019). <i>Tuercas y tornillos Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales</i>. Santa Fe, Asociación Civil Mirame Bien, 2019.
Κοινωνική ισότητα	Η κοινωνική ισότητα έχει χρησιμοποιηθεί με διαφορετικές έννοιες ανάλογα με τον	Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Κοινωνικής Ισότητας της

	τομέα στον οποίο εφαρμόζεται αυτός ο όρος (υγεία, εκπαίδευση, νομικά, οικονομικά, ψυχολογία κ.λπ.). Σχετίζεται με τη δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους πόρους και τη διανομή των μέσων. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση διαφορετικών κατηγοριών πόρων, που σχετίζονται όχι μόνο με τα χρηματοοικονομικά αγαθά, αλλά και με το κοινωνικό κεφάλαιο, το κοινωνικό κλίμα, τη συμμετοχή, τα δίκτυα βοήθειας, τους συναισθηματικούς δεσμούς, τις σχέσεις και την κοινότητα και την προσωπική ευημερία.	Μελβούρνης https://socialequity.unimelb.edu.au/stories/what-is-social-equity . Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Μετανάστευση	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, η πράξη της άφιξης σε μια περιοχή και της παραμονής για μια περίοδο αρκετά μεγάλη ώστε να την κάνει την κύρια κατοικία της. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ενέργεια με την οποία ένα άτομο εγκαθιστά τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για περίοδο που είναι ή αναμένεται να είναι τουλάχιστον 12 μήνες, αφού προηγουμένως διέμενε συνήθως σε άλλο μέλος της ΕΕ κράτος ή τρίτη χώρα.	Castles, S. (1998). <i>The age of migration: International population movements in the modern world</i> . Macmillan International Higher Education. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019): Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Κοινωνική ένταξη	Ορισμός στο πλαίσιο της ΕΕ, πλαίσιο για την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής, καθώς και για τον συντονισμό πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, σε θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Κοινωνικός αποκλεισμός	Στο πλαίσιο της ΕΕ, μια κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο εμποδίζεται (ή αποκλείεται) να συνεισφέρει και να επωφεληθεί από την οικονομική, κοινοτική και κοινωνική πρόοδο.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο

		Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/sf_social_inclusion_en.pdf
--	--	---

